

HRVATSKI PLANINAR

110 GODINA
100 GODIŠTA



ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

OŽUJAK
2008

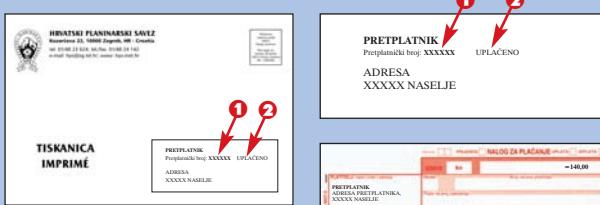
3

IMPRESSUM

»HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u **11 brojeva godišnje** (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi je broj izšao **1. lipnja 1898.** Časopis je od 1949. do 1991. godine izlazio pod imenom »Naše planine«.

PRETPLATA za 2008. godinu iznosi **140 kuna** (za inozemstvo 35 eura). Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan **Vaš preplatnički broj**. Preplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236**, također uz poziv na preplatnički broj.



VAŠ PRETPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je naliđeljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti znaku o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u HPS-u (2).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za preplatu na časopis »Hrvatski planinar«, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji izađu od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primati svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je **15 kuna** (+ poštarina).

CJENIK OGLAŠAVANJA šaljemo zainteresiranim na zahtjev.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati e-mailom ili poštom. Krajnji je rok za primitak priloga deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade teksta**, osobito dužih priloga. **Prednost imaju** prilozi o zanimljivim temama te oni koje prati bolji i veći izbor ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Wordovih dokumenata!). Podrobne upute nalaze se na internetskoj stranici časopisa.

STAJALIŠTA I MIŠLJENJA iznijeta u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

WEB-STRANICA ČASOPISA:

www.plsavez.hr/HP



NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

PRETPLATA I INFORMACIJE

Ured Hrvatskog planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

UREDNIŠTVO

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar
Palmotićeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
mob.: 091/51-41-740
tel.: 01/48-17-314

UREDNIČKI ODBOR

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
Željka Kasapović
Zdenko Kristijan
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
Željko Poljak
Robert Smolec

LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

GRAFIČKA PRIPREMA

Alan Čaplar

TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

HRVATSKI PLANINAR

Godište
Volume

100

Broj
Number

3

Ožujak – March 2008



82

Kako djecu zainteresirati za planinarenje



89

Medvednica – moja osobna top lista



100

Vladimir Pfeifer kao planinarski fotograf



109

Ususret Danu hrvatskih planinara u Belcu

TEMA BROJA

Kako djecu zainteresirati za planinarenje

SADRŽAJ

Kako djecu zainteresirati za planinarenje.....	82
Alan Čaplar	
Medvednica – moja osobna top-lista.....	89
Vanja Radovanović	
U potrazi za trećim putom	95
Dunja Horvatin	
Makarani na vrhu, a Europa pod nogama	97
Ivica Rakić	
Vladimir Pfeifer kao planinarski fotograf	100
Božićno drvcena Svetom brdu	102
Dario Krbot	
Balerina je u bijelom.....	104
Josip Brožičević	
Dohvatiti Labišticu – pa do Kozjaka	106
Gordana Burica	
Svi na Belecgrad!	109
Verica Havočić	
Bjeloglavci supovi i šarene markacije.....	113
Darko Mohar	
Pisma čitatelja	115
Planinarski putovi	116
In memoriam: ing. Milan Prpić.....	116
Vijesti	118
Kalendar akcija	120



SLIKA NA NASLOVNICI

Kukurijeci u Žumberku

foto: Mario Žuti

Kako djecu zainteresirati za planinarenje

Školski planinarski izleti

Alan Čaplar, Zagreb

Prije godinu dana u našem je časopisu objavljen odličan članak Vanje Radovanovića o planinarenju s djecom. Poučan i zanimljiv, taj je članak pobudio mnogo pozornosti, a svi koji imaju djecu (ili unuke) i žele ih zainteresirati za planinarenje oduševili su se

njegovim zapažanjima, u kojima su prepoznali i svoju djecu. Članak je objavljen i na vrlo posjećenom portalu udruge »Roda – roditelji u akciji«, a našem je uredništvu nakon njega stiglo još nekoliko članaka roditelja oduševljenih izletima sa svojom djecom. Kao otac dvogodišnje planinarke, i ja bih mogao pisati o mnogim izletima s »njajdražim teretom« na leđima i na svojim primjerima potvrđivati Vanjinu zapažanja i savjete, no ovaj put želim samo dopuniti njegova zapažanja drugom vrstom planinarenja s djecom – školskim planinarskim izletima.

Mladi u planinarskim društvima

Vjerojatno ne postoji planinarsko društvo koje ne bi željelo imati što više mladih članova. Mnoga od njih imaju izrazito malo mladih. Mladi su često samo formalni članovi, jer su ih učlanili njihovi roditelji ili jednostavno zato što im treba iskaznica za popust pri noćenju. Na žalost, planinarski odsjeci mladih u planinarskim društvima koji nisu specijalizirani za sportsko penjanje, alpinizam ili speleologiju mogli bi se u Hrvatskoj nabrojiti na prste jedne ruke. Dio mladih koji se obično u studentskoj dobi zainteresira za planinarenje, izdvaja se iz društva kad nađe partnera ili partnericu i nastavlja planinariti samostalno. Kada dođu djeca, mlađi su roditelji još rijede sudionici društvenih izleta, a neki od njih vrate se u planinarsko društvo tek kad djeca porastu, u kasnim srednjim godinama ili čak kao umirovljenici. U planinarskim društvima uglavnom je najviše ljudi u zrelijim godinama. Da tko ne bi pogrešno shvatio, treba reći da to nije loše i da nije specifično samo za planinarnstvo – slično je i u mnogim drugim djelatnostima.



ALAN ČAPLAR

Druženje je djeci glavni motiv za planinarenje



Zagrebački osnovnoškolski planinari na Premužičevoj stazi

Planinarenje s osnovnoškolcima po mnogočemu je drugačije od planinarenja s odraslim planinarima. Ono može biti idealan pokretač aktivnosti u planinarskom društvu jer same škole nemaju mogućnost da djecu planski vode u planine

Ima, međutim, pozitivnih primjera da se i velik broj najmladih, osnovnoškolaca, može zainteresirati za planinarenje i uključiti u planinarska društva. Temeljnu ulogu u radu s djecom toga uzrasta imaju planinarske skupine u osnovnim školama. Takve skupine dobrovoljno vode učitelji i nastavnici koji su i sami planinari ili imaju sklonosti za odlazak u prirodu. U okviru tih skupina – na planinarskim izletima, upoznavajući se sa starijim planinarnarima, prateći predavanja i na druge načine – zainteresirana djeca stječu osnovna znanja o pravilima kretanja i ponašanja u prirodi.

Školski planinarski izleti

Planinarenje s osnovnoškolcima po mnogočemu je drugačije od planinarenja s odraslim planinarima. Ono može biti idealan pokretač

aktivnosti u planinarskom društvu jer same škole nemaju mogućnost da djecu planski vode u planine. Osmišljavanje i organiziranje planinarskih izleta za djecu u lokalnoj osnovnoj školi trebalo bi biti jedna od glavnih djelatnosti svakog planinarskog društva, umjesto izleta uvijek samo za isti (zatvoreni) krug dugogodišnjih članova. Pogrešno je, međutim, misliti da se djeca mogu u velikom broju priključiti »redovnim« izletima planinarskih društava i na taj način privući u društvo. Upravo je obrnuto, za njih treba osmisliti izlete koji će biti prilagođeni njihovim mogućnostima i interesu – a odrasli se mogu pridružiti njima.

Planinarska skupina u školi ne može se osnovati i dugo održati bez dviju ključnih osoba: učitelja ili nastavnika, koji će voditi aktivnosti u školi, i planinarskog vodiča, koji će se bri-

PRIMJER IZ MATULJA – »ŠKOLSKA« OBILAZNICA PD »LISINA«

Planinarsko društvo »Lisina« u Matuljima razmjerno je »mlado« planinarsko društvo. Osnovali su ga, doduše, 5. travnja 1995., »stari planinari«, koji su već bili članovi planinarskih društava (Kamenjak, Torpedo, Opatija).

No, ne želim pisati o planinarskom društvu, već o najmladim članovima društva, učenicima Osnovne škole »Dr. Andrija Mohorovičić«.

Inicijator i osnivač planinarskog društva, Klaudio Jelenić, profesor geografije i hrvatskoga jezika, okupio je mlade i osnovao podmladak PD-a »Lisina«. Iskusan planinarski vodič, izviđački starješina, sportaš, a nadasve zaljubljenik u prirodu, animirao je profesoricu biologije Gordana Begić da mu se pridruži u radu s podmlatkom. Tako je stvoren dvojac koji već sedmu godinu uspješno vodi mlade planinare, otkriva im ljepotu svijeta prirode, zdravog načina života, aktivnost koja ih miče s ulice te stvara ovisnost o planinama, svježem zraku i prekrasnim vidicima. Stvaraju se budući ekolozi i zaštitnici okoliša.



Vrh je osvojen!

nuti o svim planinarskim pojedinostima. Učitelj, koji je nositelj aktivnosti, brinut će se o obavlješćivanju djece i roditelja o izletima, uređenju planinarskog ormarića ili oglasne ploče u školi, komunikaciji s roditeljima i prijavljivanju za izlete, dok će zadaća vodiča biti osmišljavanje itinerara, najava u planinarskim domovima i vođenje skupine na terenu. Prosvjetni radnici koji su ujedno i planinari mogu istodobno obavljati obje »funkcije« u skupini, no to

Uz klasičan rad s mladima: predavanja, učenje o snalaženju u prirodi, rad s topografskim kartama i kompasom, predavanja sudionika planinarskih i alpinističkih ekspedicija, dvojac Jelinić – Begić osmislio je i školsku planinarsku obilaznicu. Tako je uz prije realiziran »Lisinski put«, stvorena i obilaznica za mlade, kojom je obuhvaćeno 12 kontrolnih točaka u Istri, Hrvatskom primorju, Gorskom kotaru, Lici i Republici Sloveniji. Sjeverni Velebit, Risnjak i Snježnik, Bijele stijene i Vihoraški put, Obruc, Osoršćica, Sisol, Učka, Planik, Vojak i Vranska draga, Planik i Korita, Orljak i Beljač, te slovenski Snežnik, obvezne su točke planinarskih tura. »Osvajači« svih kontrolnih točaka kao nagradu dobivaju medalju te pohvale i nagrade na redovitim godišnjim skupština Društva, a njihova se imena objavljaju u lokalnom tisku.

Autobus s 50 mjesta redovito je pun mlađih planinara, a u posljednje vrijeme i roditelja. Postupnim širenjem »zaraze« na roditelje, krug planinara postaje sve veći. Svakako treba spomenuti prošlogodišnji pohod u Nacionalni park »Sjeverni Velebit«. Puna dva autobra planinara, njih 94, upoznala su ljepote Velebita i prekrasne Premužičeve staze. Na osam planinarskih pohoda tijekom 2007. sudjelovalo je 448 mlađih planinara.

Brojevi govore sami po sebi, no oni nisu to što želim istaknuti. Planinarski rad dvoje profesora, iskusnih pedagoga i zaljubljenika u prirodu, pušta sve dublje korijenje u našem gradiću. Rad s mlađima osjeća se i u radu PD »Lisina«. Nekad se glavna aktivnost Društva odvijala u ljetnim mjesecima, kad bi se organizirale visokogorske ture po slovenskim Alpama. Sada je rad Društva cijelogodišnji, kako s djecom, tako i s ostalim članovima.

Ulaganje u mlađe uvijek daje rezultate, samo što taj rad nije ni lagan niti jednostavan. Rijetki su entu-

je u praksi, zbog mnogo posla, vrlo iscrpljujuće. Mnogo je bolje da sav teret nije na jednoj osobi, tim više što organiziranje izleta za djecu zahtjeva veće i mnogo složenije predradnje nego za odrasle planinare. Organiziranje dodatno otežavaju propisi kojima je Ministarstvo prosvjete i športa reguliralo način organiziranja i izvedbu školskih izleta (potpisane suglasnosti roditelja za svaku akciju, odgovornost za skupinu, birokratsko komuniciranje između škole, prijevoz-



Odmor i zabava na Vihoraškom putu

zijasti i volonteri koji su spremni svoje slobodno vrijeme »trošiti« na druge. Mi u svojem Društvu imamo tu sreću da ih je čak dvoje.

Znajući da djecu treba stalno animirati i privlačiti nečim novim, naš profесорски tandem od jeseni 2007. osmišljava novu školsku obilaznicu, s 15 kontrolnih točaka: Vela Učka – Medveja, Lovranska draga – Vojak (Učka), Izvor Rjećine, Kamenjak, Snježnik – Guslica, Žbevica, Zeleni vir – Skradski vrh, Samarske stijene, Bitoraj, Klek, Viševica, Paklenica –

Manita peć, kanjon Vela Vrženica – Baška, Kamenjak (Rab) – uvala Završatnica i Tuhobić.

Dvadeset i sedam kontrolnih točaka dviju školskih obilaznica dovoljan su motiv za jednu generaciju osmogodišnje škole »Dr. Andrija Mohorovičić« u Matuljima.

Nova planinarska godina započela je tradicionalno – novogodišnjim usponom na najviši vrh Učke – Vojak, a za njim slijede akcije prema utvrđenom planu pohoda u 2008.

Miloš Vrenc

nika i planinarskog društva i dr.).

Za razliku od školskih izleta na koje idu samo djeca s učiteljima, na školskim planinarskim izletima roditelji su poželjni i dobrodošli. U školskoj pedagogiji smatra se vrlo važnim uspostaviti suradničko i prijateljsko ozračje u tzv. »obrazovnom trokutu« učenik – nastavnik – roditelj, a treba li uopće reći da su planinarski izleti idealni za upoznavanje i zbližavanje roditelja i nastavnika. Osim što će moći pomoći

svojem djetetu, roditelji će se družiti s drugim roditeljima te pomagati u kretanju skupine (siguran prelazak ceste, na primjer). Na početku izleta roditelji obično hodaju uza svoju djecu, no vrlo brzo zaostanu na kraju kolone jer su djeca brža od njih i guraju se na čelo. Roditelji dотле заostanu jer nađu zajedničke teme za razgovor (obično o učiteljima i školi). Na izletima što sam ih vodio događalo se čak i da se roditelji toliko zapričaju da zbog napažnje odu



Međusobna masaža roditelja – zabavno za sve

pogrešnim putom, a onda ih djeca traže po šumi. Možete zamisliti kakvo je to uzbudljivo veselje – i djeci i odraslima!

Cilj je planinarskog djelovanja u školi osigurati povoljne uvjete za zdrav razvoj učenika. Kretanjem u prirodi učenike se senzibilizira za uočavanje ekološki negativnih pojava u prirodi, te se u njih razvija potreba za razumijevanjem

i djelovanjem na njenoj zaštiti. Iskustveno i teorijsko znanje učenika o planini, novoj životnoj sredini, lako se povezuje s redovnim školskim obrazovnim sadržajima. Primjerice, na izletima se upoznaju tipični krajolici i reljef o kojem se uči na satovima geografije, a svaki se izlet može povezati s pričom o znamenitim ličnostima vezanima za određen kraj i tako proširiti znanje iz povijesti.

Planinarskom je obukom najvažnije djeci pružiti osnovnu sliku o planinarenju i sadržajima planinarskih izleta. Treba obuhvatiti osnovna znanja o orijentaciji na terenu, korištenju zemljovida i kompasa (pa i GPS uređaja), planinarskoj opremi, te o boravku i kretanju u planini. Važna je društvena korist od planinarenja i popratno učenje o načelima ponašanja u skupini i o ponašanju prema djeci starije odnosno mlađe dobi (jer na izletima ravnopravno sudjeluju djeca iz različitih razreda). Osim o temama koje se na izletu same nameću, mogu se obraditi i druge za koje učenici pokažu zanimanje. Cijela ta obuka može se provoditi prema modelu waldorfske škole, kao razgovor s planinarima i učiteljima u prirodi.



Kod Schlosserovog doma

GOJZEKI IZ NOVOZAGREBAČKOG NASELJA ZAPRUĐA

Ovdje zapisana iskustva potječu iz sedmogodišnjeg vodenja planinarske skupine »Gojziki« u zagrebačkoj osnovnoj školi u Zapruđu. Skupina je osnovana školske godine 1998./99. Planinarski se rad u početku odvijao pod okriljem Planinarskog saveza Zagreba, HPD-a »Medveščak« i HPD-a »Zagreb – Matice«, a od 2002. u okviru HPD-a »Željezničar«. Već nekoliko godina skupina broji čak devedesetoro djece, roditelja i učitelja. Svi su učlanjeni u HPD »Željezničar« i čine oko 20% njegova članstva.

Svake školske godine organizira se pet do šest izleta, otplikle svakih mjesec i pol dana po jedan, od toga barem jedan višednevni. Na taj su način »Gojziki« prešli već velik dio Hrvatske – bili su na vrhovima Lošinja i Cresa, Risnjaku, Velebitu, Svetoj Geri, Ječmištu, Medvjedaku, Petrovom vrhu, Jankovcu, Kalniku, Ravnoj gori, Petrovoj gori i na mnogim drugim planinarskim odredištima. Osim na školskim planinarskim izletima, mnogi gojziki sudjeluju i na redovnim društvenim izletima po Hrvatskoj, Sloveniji i Bosni i Hercegovini.

Umjesto statističke analize o broju ostvarenih izleta i broju djece koja su u njima sudjelovala, dobre rezultate najbolje će ilustrirati činjenica da je zanimanje za izlete čak toliko veliko da se uvijek traži mjesto više u autobusu. Pridružuju nam se i neki koji su odavno završili osmoljetku. Na svakom se izletu nosi gitara i pjeva kad god se stigne. U nedavnoj obnovi planinarskoga doma »Željezničar« na Oštretu samoinicijativno su sudjelovali i neki roditelji i djeca, a gitara koju je donio jedan od roditelja dala je dodatan poticaj i akciju učinila nezaboravnom. Godine 2004. gojziki su došli u Samobor prisustvovati vjenčanju svojega vodiča, pisca ovih redaka. Grupa je već nekoliko puta gostovala u Obrazovnom programu HRT-a kada je bila riječ o planinarstvu.

Štoviše, izleti su postali toliko zabavni da su već nekoliko puta roditelji ostavili svoju djecu kod kuće da uče i bez njih došli na školski izlet! Zapravo, moglo bi se reći i ovako: najmlađi su roditelje poslali na izlet da bi imali mira kod kuće. No, najvažnije je da je i tada zadovoljstvo bilo obostrano!

Još neka zapažanja

Ljepota prirode djeci nije najvažniji motiv za planinarenje. To ne znači da ona ne znaju uživati u lijepim vidicima i diviti se zanimljivim prirodnim fenomenima. Jednostavno im je mnogo važnije biti u dobrom društvu i dobro se zabaviti.

ALAN ČAPLAR



Ponekad ni širokokutni objektiv nije dovoljan da se svi obuhvate, pa skupinu treba posložiti u nekoliko katova (Japetić u Samoborskom gorju)

Napuhana lopta i vrijeme za igru važniji su od čarobnih vidika i izazovnih strmina. Samo hodanje, uz povremene kratke odmore, nikome od nas u dječjoj dobi nije bilo zanimljivo.

Upravo zato školske izlete treba osmislići na što sadržajniji način. Iako su djeca prilično



snažna i izdržljiva, njihovi izleti ne trebaju biti duži od ukupno četiri do pet sati hoda, a itinerari trebaju sadržavati više međuciljeva. Lakše ih je motivirati za hodanje od jednog do drugog cilja tako da se izlet podijeli u etape, nego za

dugo hodanje »u komadu«. Na svakom određisu treba ispričati kratku priču (vrlo kratku!) o onome što se može vidjeti te najaviti koliko je daleko sljedeći cilj.

U školskoj planinarskoj skupini moraju postojati autoritet i jasna pravila što je dopušteno, a što nije. Pri planinarenju sa skupinama odraslih nikome ne pada na pamet da kome zabrani ići korak ispred vodiča, no za djecu je to jedno od najvažnijih pravila.

Djeca vole kad im se povjere određeni zadaci i kad dobiju pohvalu što su ih uspješno izvršili. Zadatake je najbolje povjeriti samozatajnoj i odgovornijoj djeci, a ne uvijek onima koji se guraju i žele po svaku cijenu biti glavni u skupini. Ponekad se kakva dječja svađa može upravo idealno razriješiti povjeravanjem važnog zadatka najnestašnjem (umjesto kaznom). Novi će zadatak začas ujediniti njihove snage. Planinarenje je kao stvoreno za zajedničke akcije, jer se u društvu svaka prepreka lakše svlada.



Kombi pretpisan planinarskim ruksacima

Medvednica – moja osobna top-lista

Vanja Radovanović, Zagreb

Na početku moram dati kratko pojašnjenje. Medvednica nikad nije bila moja najomiljenija planina. Uvijek sam radije odlazio uživati na lijepе livade i strme padine Samoborskoga gorja, među nebrojene razgledne vrhove slovenskih Zasavskih gora, protkane uhodanim stazama i uvijek ugodnim planinarskim domovima, u jedva taknutu divljinu Velebita, ili među monumentalne alpske vrhove. No, htio ili ne htio, Medvednica je uvijek bila tu, blizu mene.

Rodio sam se i prvih trideset godina života proveo u obiteljskoj kući na brežuljku Fazanovcu, jednom od nižih obronaka Medvednice, samo 100 metara od početka šume Dotršćine, koja je ustvari također dio Medvednice. Vidi-kom iz kućnog vrt-a dominirao je greben Medvednice s poznatim TV-tornjem, koji mi je toliko puta odglumio meteorološku prognozu... Znate već one štosove: ako se toranj dobro vidi, lijepo je vrijeme, ako je zaklonjen crnim oblakom, bit će kiše, ako se pak uopće ne vidi ni toranj niti brdo, znači da je magla.

Poslije sam se preselio u drugi grad i drugu zemlju, i Medvednicu sam rijetko viđao. Po povratku u Zagreb vrlo me razveselilo što s kuhinjskog prozora novog stana lijepo vidim njezin središnji dio. Ipak ću priznati da više vremena provodim na prozoru djeće sobe, odakle gledam Samoborsko gorje i odakle me za bistra vremena svojim sjajem pozdravlja krov doma na Oštrocu.

I tako, želio ja to ili ne, Medvednica mi se ipak nekako uvukla pod kožu... Premda ne obiluje oštrim vrhovima, strmim stijenama, lijepim razgledištima, mekim livadama ili divljim zakutcima, uvijek je tu pri ruci. Višekratnim mjere-

njem utvrdio sam da je od moga sadašnjeg stanja točno 13 minuta vožnje autom do livada na Ponikvama. Rado ih posjetim, bilo sâm, bilo sa ženom i djecom, ili pak s prijateljima.

S vremenom se uvijek iskristaliziraju neka omiljena i neomiljena mjesta, najdraža, i ona



Zima na Medvednici

koja izbjegavam... Želim vam ih približiti u vidu svoje privatne top-liste. Ako dobro poznajete Medvednicu, prepoznat ćete mesta o kojima govorim, a možete i usporediti svoj planinarski »ukus« s mojim. Ako je pak ne poznajete dobro, tada će vas ovo možda potaknuti da posjetite nešto novo, čime ćete obogatiti svoje planinarske doživljaje. I ne zaboravite da su ovo moji osobni favoriti; drugi će vam planinari sigurno navesti neka druga mesta. No, krenimo redom...

Najdraža markirana staza: HPD-ov put (`Elvirin put`, staza br. 52)

To je mirna i lijepa staza koja vijuga prekrasnim predjelom središnje Medvednice i sve do kraja izmiče svim asfaltnim i šumskim cestama. Kad god sam njome kročio, nisam sreo ni žive duše, pa makar bio i vikend i stotine i tisuće izletnika i planinara na prometnom vršnom dijelu Medvednice. Jedini joj je nedostatak što ne završava uz neki lijepi planinarski dom (idealni bi bio neki do kojeg ne vodi cesta), već pored gornje stanice žičare, na mjestu prepunom automobila, izletnika i pretrpanih gostionica.

Najdraža nemarkirana staza: Markuševečka Trnava – Gorščica preko Pečovja (nemarkirana, ali označena kao staza br. 56)

Staza po grebenu Pečovja odavno je predviđena za markiranje i o njoj je prije petnaestak

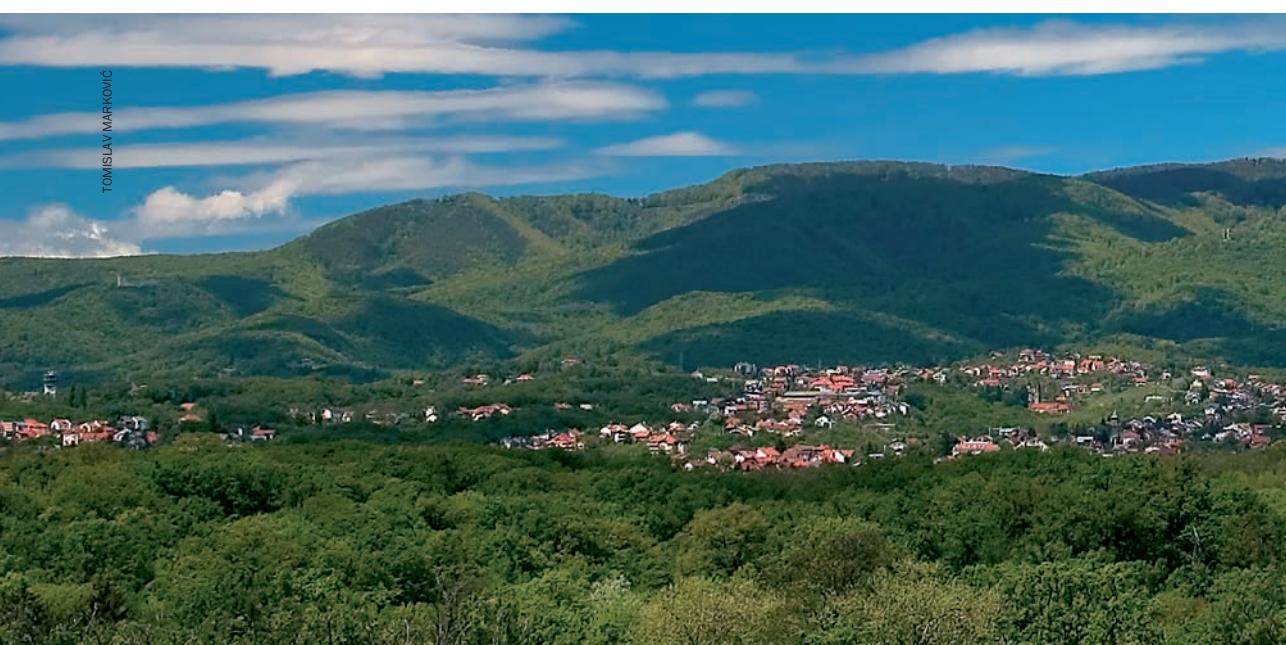
godina čak objavljen i opsežan članak u ovom časopisu (napisao ga je Želimir Kantura, popularno zvan Krampus), no markacije nikad nisu stigle na nju. Krenite od Markuševečke Trnavе stazom br. 25 prema Gorščici, tık pred sađenom jelovom šumom (oko 20 minuta nakon naselja) skrenite lijevo i pratite kolski put koji se poslije pretvara u stazu i vodi lijepom šumom (uz odvojak prema Pečovju – vidi »Najljepše stijene«) sve do staze br. 25, na koju stiže petnaestak minuta prije Gorščice. Jamčim obilje mira i lijep ugodaj!

Najdraža tumaranje nemarkiranim predjelima: okolica Pečovja (blizina staze br. 56)

Uputite se stazom iz prethodnog odlomka i kod stijena Pečovja napustite stazu (koja u stvarnosti ne ide po grebenu, kao što je ucrtano na karti, već malo istočnije) i uputite se lijevim grebenom za šumarskim oznakama. Na tom se dijelu male kamene glavice ukrašene travom i cvijećem smjenjuju sa šumskim zaravnima i starim bukvama – mirno i idilično!

Najduži markirani pristup: Maksimir – Dotrščina – Bačun – Njivice – Hunjka (staze br. 59 i 20)

Prije dvije godine markiran je pristup na Medvednicu od Dubravkina puta (nastavak staze br. 12), koji počinje samo nekoliko stotina metara od središta grada i tramvaja. No, znate li da već desetljećima postoji još jedan markirani prilaz (istina, markacije već dugo nisu



obnavljane) izravno od tramvaja, i to ne od one poznate »brdske« linije za Dolje? Naime, od tramvajske stanice kod Šumarskog i Poljoprivrednog fakulteta u Maksimiru vodi dug prilaz, prvo šetalištem uz potok Bliznec, a zatim kroz Dotrščinsku šumu (od memorijalnog spomenika na ulazu u šumu staza je dalje uzorno markirana i označena brojem 59). Njome se lako stiže do Bačuna, a potom slijedi uspon stazom br. 20 do odmorišta na Njivicama i dalje prema Puntijarki i Hunjki.

Najsunčaniji vrh: Krč iznad Vugrova (399 m) (staza 1M)

Medvednica nema golih istaknutih vrhova, tako da je čak i Sljeme, najviši od njih, okružen šumom i ni za najsunčanijeg dana ne pruža dojam svijetlog i toplog vrha. No, zato se na Krču osjećate kao da ste nadomak Dalmacije... široka južna padina obrasla je travom i ponekim kržljavim grmom borovice, a sunce tuče u leđa dok se nemarkiranom stazicom (koja se odvaja od staze 1M na odsjeku Vugrovec – Lipa) uspinjete na njegovu oblu glavicu s koje se širi vidik na jug. Po ozračju biste lako pomislili da se u daljinu, u izmaglici, vidi more.

Najidiličniji vrh: Jelovac iznad Markuševca (523 m) (staza br. 71)

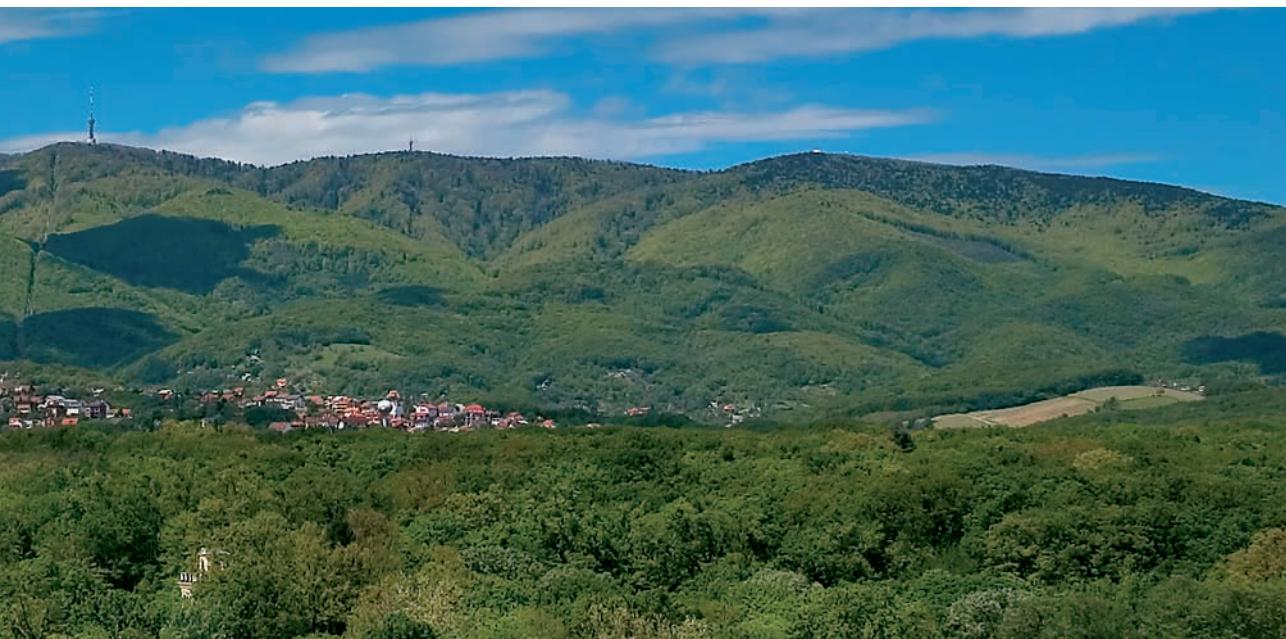
Ljubitelj sam flore toplih krajeva, termofilnih pejzaža, vrijeska i kržljavih hrastova, a upravo je Jelovac jedan od rijetkih vrhova toga tipa

VANJA RADOVANOVIC



Na Krču iznad Vugrova

na Medvednici. Markirana staza br. 71 zaobilazi ga u malom luku (zaobiđite ga lijevom, kraćom i lještom varijantom pa krenite desno





Jesen na Medvednici

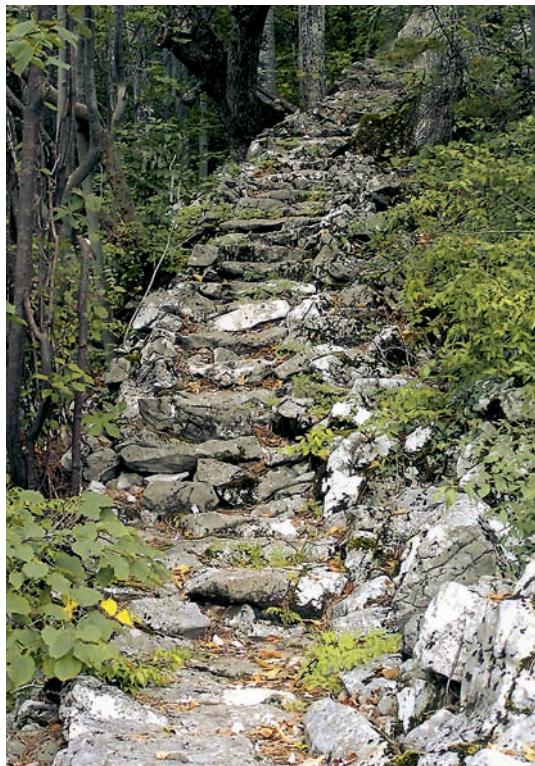
na vrh!), no isplati se skrenuti nekoliko stotina metara do samog vrha i uživati u Medvednici kakvu obično ne poznajemo.

Najidiličniji izvor: Družinec iznad Vrapča (staze br. 4 i 5)

Ta lijepa udolina kojom krvuda nekoliko minijaturnih potočića prava je prilika za obiteljske izlete, pogotovo stoga što se nalazi na samo pola sata hoda od ceste, odakle se dolazi po markaciji br. 5. Pozor: prvi dio staze nije ucrtan na karti, a odvaja se uljevo s Vrapčanske ceste, 100 m nakon posljednjih kuća, prije šume. Na tom prilazu možete usput vidjeti i pravi mali 4 – 5 metara visok slap – rijedak prizor na Medvednici!

Najidiličnije mjesto za piknik i najbolje mjesto za provesti sparni dan: Srnec na dnu Horvatovih stuba (staze 1M i br. 39)

To mjesto valjda već svi znate pa ga ne moram nadugo opisivati. Nema ljepšeg načina da provedete vruć ljetni dan, nego napraviti piknik u svježini Srneca pod Horvatovim stubama, uz žubor potoka!



Horvatove stube – izuzetan krški kutak na Medvednici

Najljepši vidik: Meglenjak iznad Podsuseda (279 m) (blizina staze 1M)

Iako mu je visina mizerna čak i za medvedničke razmjere – ni 300 metara – tako široka vidika nema ni s jednog drugog mjesta na Medvednici, osim iz kontrolne sobe na TV-tornju: od velikog dijela zapadnih naselja grada Zagreba, preko obrisa Kapele i planina Gorskoga kotara, vrhova Žumberka i Samoborskoga gorja, brda Posavskog hribovja, pa do zagorske ravnice i brda iza njih. A sve to na samo dvadesetak minuta od najbliže stanice gradskoga prijevoza i 5 minuta od najbliže ceste!

Najljepše stijene: Pečovje iznad Markuševečke Trnave (oko 500 – 600 m) (blizina staze br. 56)

Medvednica baš ne obiluje stijenama, tako da sam naučio dobro cijeniti svaku kamenu gromadu na toj tako šumovitoj planini. A Pečovje se odlikuje dvadesetak metara visokom stijenom s lijepim vidikom na istočni dio Zagreba i okolicu. I to nije sve – okolica nudi još nekoliko »best of« odredišta: najdražu nemarkiranu stazu, najljepši predjel za lutanje, najdraže nalazište kestena... Da ne bude zabune, najljepše stijene nalaze se nekih 200 m desno od već opisane nemarkirane staze br. 56 (a ne lijevo, kao što bi se dalo zaključiti s karte!). Pripazite na prvu stazicu desno nakon što se glavna staza uravna nakon poduzeđeg uspona!

Najljepše dječje igralište: bezimeni tok Velikog potoka kod Lukšića (blizina staze br. 50)

Ne, nije to ni jedno od dva postojeća igrališta na Medvednici, niti ono oronulo na Glavici, niti ono lijepo uređeno pored oronule zgrade bivšeg planinarskog doma »Susedgrad«, već je to prirodno igralište uz lijep potočić koji se s istoka ulijeva u Veliki potok, desetak minuta od posljednje autobusne stanice u Lukšićima. Krenite stazom br. 50, skrenite desno tik nakon završetka makadamske ceste a prije prvog prelaska potoka, i slijedite stazicu stotinjak metara. Potočić je taman toliko velik da se u njemu ni najmanje dijete ne može previše smočiti, a opet svojim malim kaskadama i jezercima omogućuje stotinu mogućnosti za igru. Odlično mjesto za sparne ljetne dane!

Najneugodnija staza: Gornji Stenjevec – Vaternica – Glavica (staza br. 3)

Oni koji poznaju tu stazu ne trebaju dodatna objašnjenja. A vi koji je ne poznajete, krenite po njoj za kišna dana ili poslije kiše, kad put nalikuje na čudnovatu trening stazu za natjecanja u bobu blatosjedu... a sve to još »uljepšavaju« betonske stube koje su slobodno otklizale sa staze u svim smjerovima i sad više otežavaju nego olakšavaju uspon. Pozor – blato se tamo zadržava i kad ga više nigdje u okolini nema.

Najblatnjavija staza: Jablanovec – Kameni svati (staza br. 7)

To nije samo moj blatnjavi »favorit«, već općepoznato mjesto koje izbjegavaju svi »ljubitelji« blata. Za kišna se dana šumske vlake kojima vodi staza pretvaraju u neopisivu kombinaciju žitka blata u koje ponekad nogu upada do koljena (video na svoje oči!) i gigantskih lokava u kojima bi se i slon mogao poštено okupati. Najgore je od svega što ne postoje nikakve pametne obilaznice ili prečice već je planinar-namjernik prepušten svojem daru za improvizaciju. Mali savjet: idete li tom stazom, ponesite rezervnu odjeću! Računajte da je prilaz iz Ivance Bistranskog (staza br. 7a) tek malo manje blatnjav od ovoga.



Za najblatnjaviju stazu mnogo ja kandidata, no put iz Jablanovca na Kameni svat je ipak absolutni favorit



Pečovje – vrh koji je po mnogočemu »naj«

Najstrmoglavlja staza: Sjeverni spust s Velike peći (staza br. 32)

Em je strmo, em često klizavo, no kad se sjetim vidika s Velike peći, mira na njezinu vrhu i prekrasnoga posljednjeg dijela staze koja vodi s juga i koji me uvijek podsjeti na Velebit, tad uvijek odlučim svratiti i na taj vrh. A kad sam već tamo, nije štos vraćati se istim putom kojim sam došao... i eto me opet na strmini.

Najbizarniji prilaz: Koritom potoka Blizneca, od podnožja do izvora (početak od staze br. 19, završetak na stazi 1M)

Jednoga davnog ljetnog dana, nakon demobilizacije iz HV-a i poduzeća planinarskog posta, odlučio sam priuštiti si neki neuobičajen izlet i odabrao uspon koritom potoka Blizneca, od stare pilane na sljemenskoj cesti pa sve do izvora. Pentranja po kamenju i skakanja između lokvi nije nedostajalo i na to sam bio spreman, no nisam očekivao goleme »nasade« kopriva kojima je potok zarastao na tisuću mjesta – a ja sam bio u kratkim hlačama.

Najdraža sajla: Horvatovih 500 stuba (staze 1M i 39)

Misljam da su tamo i jedine dvije sajle na Medvednici, tako da konkurenca i nije baš neka. No, uvijek kad onuda prolazim, rado se objesim na njih i zamisljam da sam na nekom alpskom putu.

Najbolji ručak: planinarski dom na Hunjki

Neka mi oproste svi ostali domari, i oni s Risnjaka i Grafičara i Runolista i Puntijarke i Lipe, ali na Hunjki se uvijek najbolje najedem! Uza sve to, nikad mi nije bio problem naći slobodno mjesto, i to ne samo u planinarskoj sobi, već i u gornjem, »restoranskom« dijelu.

Najbolji gemiš: planinarski dom »Lipa«

Ako se ne varam, vino za najbolji gemiš Medvednice dolazi izravno iz domareva vingrada! Ako i nije najbolji, svejedno uvijek godi nakon strmih uspona iz Planine Donje ili preko Mačkova kamena. Usput, znate li da u Planini Donjoj postoji Planinarska ulica?

Najdraže nalazište kestena: podnožje Pečovja

Svaki poznavatelj Medvednice ima svoje tajno mjesto gdje skuplja kestene, a moje je u podnožju stijena Pečovja pored Markuševečke Trnavе, vjerojatno ne zbog samih kestena, kojih ipak nema tako mnogo, već zbog lijepе okolice i ostalih zanimljivosti, već spomenutih u pretходnim točkama.

Najdraže nalazište kupina i malina: Bistranski kraj

Naravno, neću vam odati točno mjesto, jer tko zna, možda ovaj časopis čitaju i kumice s placu... ali, ako krenete stazom br. 46 između Bistre i Grafičara i nastavite nemarkiranim šumskim cestama prema šumskim prosjekama iznad Bistranskoga kraja, sigurno nećete zažaliti. Uz to što ćete se najesti, vjerojatno će vam ostati dovoljno slatkih plodova i za poneki kolač ili domaći voćni sladoled.



Stražnjec – jedan od najslikovitijih vrhova na Medvednici

U potrazi za trećim putom

Dunja Horvatin, Oroslavje

Kao stoljećima i tisućljećima prije, priroda se priprema na počinak. Sav taj vatromet boja koji vabi van, u park, polje i šumu, samo je dio tisućljetnog scenarija koji priroda nepogrešivo planira do najsitnije pojedinosti, do posljednjega lista na vrhu hrasta, kojem dodirom dodaje zlatnu boju, da bi ga dah sjevernjaka vratio zemlji kao hranu, odakle će, nakon zimskog mirovanja, proljetna kiša ponovno pokrenuti novi životni krug.

Krug naših skitnji, nadahnut zovom kestena i posljednjih vrganja, po stotinjak i neki puta, vrti se oko Medvednice, nikad dosadne, uvijek različito doživljene, bilo u solo pohodu, u dvoje, u skupini, s noge na nogu, biciklom ili automobilom (i s malo planinarske grižnje savjesti zbog ovakvog odabira). No, cesta sjevernom stranom postoji i služi, osim planinarima s posljedicama kostoloma i ljubiteljima dobrog graha na Puntjarki, i teškim kamionima natovarenima kamenom iz kamenoloma Jelenje vode, ili palim sljemenskim ljepoticama, bukvama, čija će zdravila tijela završiti u nekom talijanskom DIP-u.

U svakom slučaju, u sljemenskim šumama sigurna su samo dva smjera: gore i dolje. S polazištem iz Stubičkih Toplica, malo previše uljevo, mogli biste završiti u Kašini, a malo previše udesno, negdje iznad Gajnica ili, u boljoj varijanti, u Donjoj Bistri. Zato je ovaj treći smjer od neprocjenjive važnosti.

Nova toplička šetnica: Park Maksimilijana Vrhovca – Kapelščak – ribnjak Jarki – Hunjka

Ispred biste Maksimilijana Vrhovca i istoimenog parka u Stubičkim Toplicama počinje pješačka trasa nove topličke šetnice, zasad u pripremi. Nakon obnovljene Povijesno-poučne staze na Kamenjaku, općina Stubičke Toplice planira uređenje još jedne šetnice, koja će voditi preko Kapelščaka, spomen-područja zatvorenog Seljačke bune, do novog ribnjaka u Jarkima.

Dok izvježbane ruke skupine cvjećara popunjavaju gredicu iza biste šarenim lišćima mačuhica, dvije vjeverice se igraju lovice u krošnji iznad naših i Maksimilianove glave, truseći lišće i grančice. Taj dobri zagrebački biskup pretrpio je i gorih stvari. Sjajan političar, rodoljubni branitelj od mađarskih nasrtaja, graditelj Lujzijane, književni mecena, osnivač tiska, nalogodavac za skupljanje narodnog blaga i biskup, prvi je Hrvat koji je otvorio sva vrata Evropi. Naklonjen idejama prosvjetiteljstva koje su u njegovo vrijeme smatrane »otrovnim sjemenom svih svjetskih zala«, dao je urediti jedan od najljepših europskih parkova, Maksimir. Koliko je, kao katolički biskup, imao smionosti, pokazuje i činjenica da je tolerirao slobodne zidare, pa je i sam bio član jedne lože. Kad je 1811. kupio područje s ljekovitom vodom Stubičkih toplica, dao je sagraditi lječilište

U sljemenskim šumama sigurna su samo dva smjera: gore i dolje. S polazištem iz Stubičkih Toplica, malo previše u lijevo, mogli biste završiti u Kašini, a malo previše u desno, negdje iznad Gajnica ili u boljoj varijanti u Donjoj Bistri. Zato je ovaj treći smjer neprocjenjivo važan

i u sklopu njega kapelicu sv. Katarine, čije su freske odisale životnošću – osobito lik sv. Katarine u vrhu središnje kupole iznad oltara, živo podsjećajući na Goyinu Maju. Prema nekim izvorima, sv. Katarina vrlo je sličila Sofiji Sermage, iz obližnjeg dvorca Gornje Oroslavje, a u koju je mladi Maks bio zaljubljen preko ušiju. Nažalost, u restauratorskim radovima prije desetak i nešto godina, uništene su izvorne freske topičke kapelice. Kad bi se pak, jednog lijepog dana proglašavao svetac-zaštitnik liberalne civilizacije, bio bi to zasigurno Maksimilijan Vrhovac. Danas barem, kao utemeljitelj Kupališnog lječilišta, ako već ne i mnogo ranije, ima »svoj« park u središtu Stubičkih Toplica.

Kapelščak – Jarki – Hunjka

Poprečnim puteljkom kroz šumu ispod vikend-naselja stižemo do mjesta završetka Seljačke bune, odakle pogled obuhvaća cijelu Stubičku dolinu i sjeverne obronke Medvednice.

Ostavljamo vidikovac, zatvorena vrata Zagorske kleti i još jednu obnovljenu kapelicu sv. Katarine. Vikend-kuće svih stilova i oblika, ograda od betonskih, metalnih do žičanih sa strujom, izmenjuju se sa skromnim kućicama starosjedilaca. Asfalt je zamijenio bujicama razrovanu cestu i stiže do područja novog ribnjaka, najvećega umjetnog jezera u Zagorju. Obilne prošlotjedne kiše zaustavile su rad bagera i odgodile završetak radova. Kod posljednje kuće u Jarkima ostavljamo bicikle i grabimo šuštavim sagom u pravcu – gore.

Na klupama Hunjke provodi se inventura lovine: pune vrećice kestenja, maglena i vrganja. Tu, nedaleko od nas, područje općine



DUNJA HORVATIN

Jesen na Medvednici

Stubičke Toplice i Krapinsko-zagorska županija graniče sa Zagrebačkom, a crta »razgraničenja«, Hunjka – Puntijarka – Tomislavac, stječiste je brojnih izletnika i planinara s obje strane planine.

U usporedbi s prigorskom, zagorska je strana Sljemeđa ljepša, priroda očuvanija, s 1346 biljnih vrsta u okrilju Parka prirode Medvednica, iako s vidnim posljedicama djelovanja kiselih kiša i dugotrajnih suša. S »gradske« strane nizovi urbanih vila, beton i benkovački kamen duboko usječeni u srce šume i s nemirnim snom vlasnika nad klizištima i odronima. Sa sjeverne pak, iako u Parku prirode, odjekuju detonacije iz kamenoloma.

Poneka zaostala hrpica snijega podsjeća na preranu najavu zime i sve očitije poremećaje koje je prouzročilo globalno zatopljenje. Smrekove šume na potezu od Hunjke do lugarnice na Kulmerici, desetkovane su na jezdnom smrekovog potkornjaka. Društvene planinare komentira Nobelovu nagradu za mir Alu Goreu. Kao Clintonov potpredsjednik, Gore je odigrao bitnu ulogu u sklapanju sporazuma u Kyoto 1997., a povukavši se iz politike svu je svoju energiju usmjerio na zaštitu okoliša i ublažavanje posljedica globalnog zatopljenja. Jedan razgovorljivi zagrebački planinar, žestoko gestkulirajući, potkrepljuje svoju tezu: »Samo su dva puta: natrag u mrak ili naprijed u sigurnu propast. Trećega nema!«

Vjerujemo da ima: malo desno od trase u usponu, spuštamo se na Lojzekov izvor i strpljivo čekamo da kap po kap napuni čašu. Do prije desetak godina iz tog je izvora tekao potok. Možda bi ipak trebalo potražiti – treći put?



DUNJA HORVATIN

Vidik prema Zagorju

Makarani na vrhu, a Europa pod nogama

Ivica Rakić, Makarska

Članovi SAK »Ekstrem« iz Makarske prošloga su ljeta organizirali i izveli uspon u Alpama koji će im dugo ostati u sjećanju. Nakon Mont Blanca, godinu dana prije, ovaj smo put za cilj odabrali najviši vrh Švicarske i drugi vrh Europe – Dufourspitze (4634 m) u masivu Monte Rose.

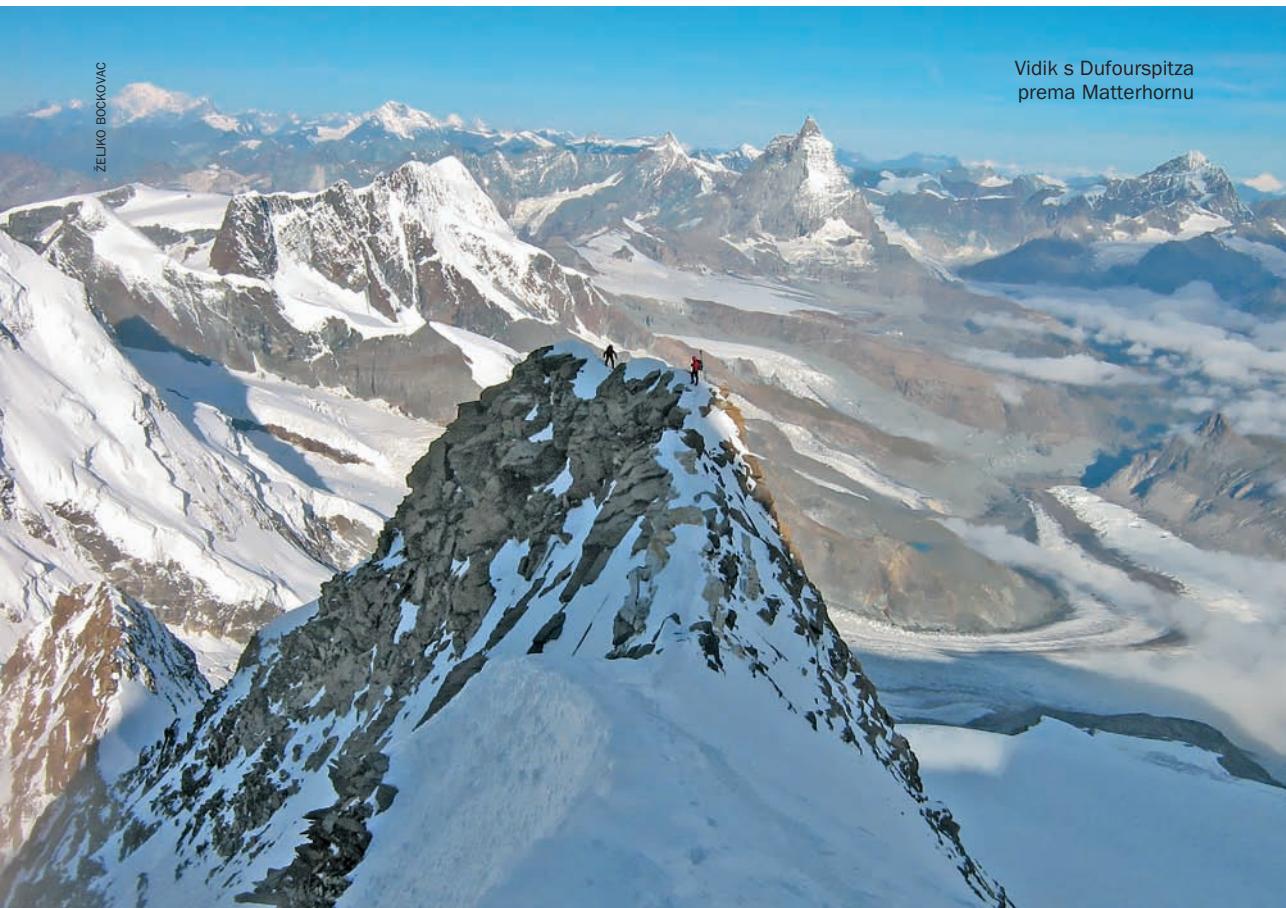
Dolazak u Zermatt, mondano alpsko turističko odredište ispod Matterhorna, djeluje kao ulazak u poseban kutak svijeta. Mjesto do najsigurnijih detalja odiše alpskim ugodajem, a arhi-

tektura s drvenim fasadama daje toplinu tom inače hladnom planinskom mjestu, smještenom 1600 metara iznad razine mora. Ovdje je svaka kuća mini-hotel i sve je podređeno gostima, koji dolaze sa svih strana svijeta. Automobile u Zermattu nećete vidjeti jer se oni ostavljaju desetak kilometara prije, a dalje voze taksiji i vlak.

Da bi izgradili ljetni i zimski turizam kakav danas postoji u Zermattu, Švicarci su zaista uložili mnogo truda, omogućivši svakome tko dođe da pronađe za sebe načine opuštanja i

ŽELJKO BOČKOVAC

Vidik s Dufourspitze prema Matterhornu





Na grebenu Dufourspitze

uživanja. Sve je prenježeno skijaškim stazama, planinarskim putovima, žičarama i brdskim željeznicama koje voze do hotela visoko u planinama ili restorana s vidicima na ledenjake i Matterhorn. U tome uživaju svi, od onih koji jedva hodaju, do vrhunski spremnih alpinista. Svatko uživa, i to, naravno, skupo plaća. Gledajući to,



Dufourspitze – sam vrh

Svi se osjećamo posebno, oplemenjeni usponom i ponosni što smo dio toga udaljenog i samotnoga kutka punog ljepote, vječnoga leda i tišine...

često sam se mislima vraćao u svoju Makarsku, koja upravo na taj način treba izgraditi svoju turističku ponudu, koristeći čarobno more, ali i čarobno Biokovo, da bi ubrala zlatne plodove.

Brdskom se željeznicom najprije dižemo s 1600 na 3000 metara, da bismo se iskrcali pred prekrasnim kamenim zdanjem, sa sjajnim vidikom na nisku vrhova od Matterhorna pa duž talijanske granice (Liskamm, 4527 m, Breithorn, 4164 m) prema izdvojenom masivu Monte Rose, na kojem dominira najviši vrh Švicarske – Dufourspitze (4634 m). S ruksacima teškim i više od 30 kilograma, krećemo od Gornergrata prema Gorner ledenjaku i domu »Monte Rosa« (2975 m), posljednjem tragu civilizacije na usponu prema najvišem vrhu Švicarske.

Nakon tri sata hoda zastajemo kod doma, vadimo iz ruksaka jelo i uz jedini luksuz – topli čaj kupljen u domu – častimo se domaćim pršutom, sirom i lukom. Ne namjeravamo spavati u domu kao većina drugih penjača, već ćemo podići šator kad se na otprilike 3200 metara do mognemo početka snijega. To je izazov s kojim se želimo suočiti. Vrlo lako smo pronašli idealno mjesto za šator, s prekrasnim vidikom na ledenjak ispod nas i planine oko nas.

Oko 8 sati navečer uvlačimo se u vreće za spavanje. Hladnoća je postupno ovladala planinom i počinje prodirati u njezinu utrobu. Mi smo već u ugodnom polusnu, zaogrnuti u uskoj vreći i očekujemo trenutak polaska.

Komešanje sve trojice signal je da je vrijeme polaska blizu. Ne da nam se izići iz toplih vreća. Čim smo se izvukli iz njih, navlačimo na sebe svu potrebnu opremu i oko dva i pol sata poslije ponoći krećemo prema vrhu.

Unatoč svjetiljkama na čelu, jedva uspijevamo pronaći prolaze između pukotina na ledenjaku pred nama. Što idemo dalje, pukotine su sve češće i isprepletenije. Zastajemo i nave-



Svitanje nad alpskim vrhuncima –
prizor za pamćenje (Matterhorn)

zujemo se kako bi naš uspon bio sigurniji. Bez mnogo pričanja nastavljamo dalje u tišini, tražeći prolaze, vraćajući se, vrludajući i osluškujući zvukove krckanja pod nogama. Po izlasku iz polja pukotina nastavljamo izrazitom uzbrdicom u nepreglednu bjelinu i zaledenu noć. Prepuštamo se snijegu i ledu obasjani mjesecinom, gasimo svjetiljke na glavama i postajemo dio prekrasnog ambijenta u kojem su spojeni nebo i planina.

Neprestana uzbrdica crpi snagu, a sve veća visina čini disanje sve težim, i dok zora postupno rudi, mi postajemo sve teži, sve zadihaniji i sve češće zastajemo. Voda nam se u ruksaku sledila pa sišemo grumenčiće leda pomiješane s cedevitom. Nožni mi se prsti sve više lede i koliko se god trudim micati ih i grčiti, osjećam da su sve gore.

Na završnom grebenu hladnoću pojačava sve snažniji vjetar. Taj stjenoviti greben ispresejcan je oštrim šiljcima, a između tih su granitnih blokova ledene grede, koje treba prelaziti polako i oprezno, zadržavajući ravnotežu kao na gimnastičkoj gredi. Sa svake je strane nizbrdica dulja od kilometra.

Svladavamo sve to i otprilike oko 9 sati stižemo na vrh. Na samom vrhu može stajati tek nekoliko ljudi, pa se izmjenjujemo s austrijskim alpinistima, među kojima je i jedna žena. Kratko se zadržavamo jer je hladno i puše jak vjetar.

Silazimo niz strm kuloar osiguran užetima. Drago nam je da se ne vraćamo istim putom. Silazak do šatora je naporan, a noge više ne slušaju. Noćimo još jednu noć u šatoru, tu iznad ledenjaka, u tom bijelom raju. Bocko sklada pjesmu o takvom raju u kojem bi želio biti kada dođe kraj.

Svi se osjećamo posebno, oplemenjeni usponom i ponosni što smo dio toga udaljenog i samotnoga kutka punog ljepote, vječnoga leda i tišine. U noći nam pahuljice i novi snježni pokrov priređuju još jednu veličanstvenu sliku. Ima li čega ljepšeg od planine obučene u bjelini, novo ruho nevinosti i čarobne ljepote?



Članovi SAK-a „Ekstrem“ na 4634 metra visokom vrhu

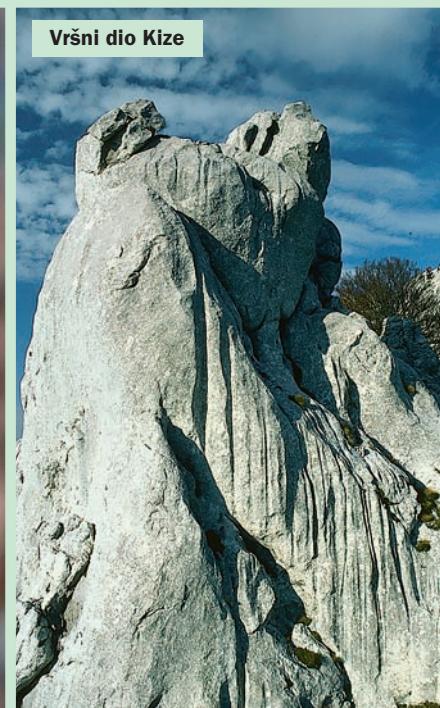
Vladimir Pfeifer kao planinarski fotograf



Velebitska degenija i Bačić kuk



Velebitski apolon



Vršni dio Kize

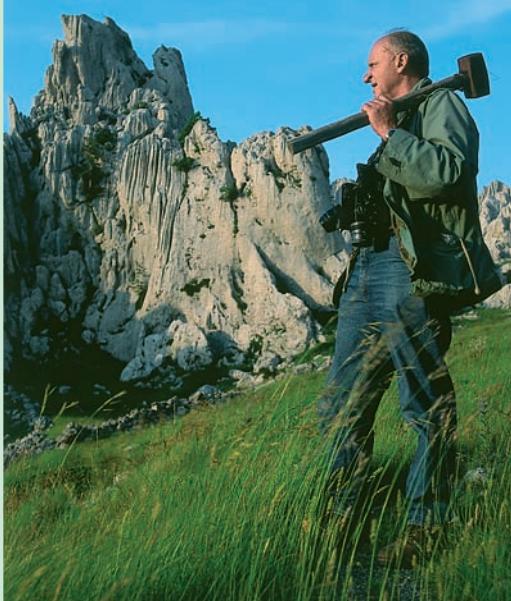


Vladimir Pfeifer jedan je od vodećih planinara fotografa, čija djela – poput onih Radivoja Simonovića prije jednoga stoljeća – zadivljuju ne samo planinare, nego i profesionalne fotografе. Nenadmašne slike tog majstora fotografije postale su neizostavne gdje god se naša priroda prikazuje slikom. Snimio je na desetke tisuća slika, mikroobjektivom, makroobjektivom i običnim objektivom i ima najbogatiju fotodokumentaciju o biljkama i životinjama Hrvatske. Tko je uspio bolje od njega ovjekovječiti velebitsku degeniju, medvjeda u bliskom susretu (bilo ih je četiri), egzotičnu ribu 70 metara ispod površine mora? Izlagao je na brojnim izložbama u zemlji i u inozemstvu; do sada je imao 75 samostalnih izložbi, po čemu je svojevrstan rekorder.

Rodio se 31. listopada 1937. u Banovoj Jarugi, završio je vojnu industrijsku školu u Zagrebu i stručnjak je za oružje, ali se prije 40 godina preorientirao na prirodoslovnu fotografiju, biologiju i zaštitu prirode. O tome je napisao oko 200 članaka i izborio se za tri ptičja rezervata u Hrvatskoj. Primio je velik broj priznanja. Članom PD-a »Željezničar« u Zagrebu postao je 1955., a sada je član PD-a »Novi Zagreb«. Najmilije su mu planine hrvatski Dinaridi, a od inozemnih Maglić i Durmitor. Sedamdesetu godišnjicu njegova života obilježavamo malim izborom slika iz njegova bogata opusa.

prof. dr. Željko Poljak

Pod Tulovim gredama



Dabarski kukovi



Susret s medvjedima



Vidik s Lović brda

Sunovrati



Božićno drvce na Svetom brdu

Dario Krbot, Novi Marof

Kad smo prije pet godina, prilikom našeg prvog planinarskog izleta, upoznali Velebit, zaljubili smo se u njega na prvi pogled. Sad su iza nas već mnogi planinarski izleti i ture po planinama Hrvatske i Slovenije, ali Velebitu se uvijek rado vraćamo.

U naš godišnji kalendar uvijek upišemo dva nama vrlo bitna višednevna izleta na Velebit. To su obavezni ljetni pohod Velebitom u trajanju od pet dana, te drugi, zimski, u tjednu prije Božića. Već nekoliko godina krećemo sredinom prosinca s božićnim drvcem iz Novog Marofa s ciljem da to drvce okitimo na nekom velebitskom vrhu ili nekom drugom zanimljiji-

vom velebitskom mjestu. Standardnu ekipu o kojoj je ovdje riječ, pod nazivom »Crne mambe« čine tri člana: Pegi, Tomi i pisac ovog članka – Dario. Ove godine u našu ekipu uključili su se i Goran, Ljubo i Marek i to je bio za sada naš najbrojniji odlazak na Velebit.

Božići 2004. – 2006.

Na ideju da vrijeme prije Božića posvetimo Velebitu došli smo 2004. godine, kada smo još kao neiskusni i neopremljeni planinari krenuli okititi drvce na Svetu brdo. Tada smo zaista imali sreće jer je puhalo olujno jugo koje je raskvasilo snijeg na putu prema vrhu i nije bilo

Zadnji metri uspona
na Svetu brdo



leda, pa smo sretno uspjeli u svojem naumu. Nažalost, nesretnom smrću splitskih planinara godinu dana poslije našeg uspona uvidjeli smo da smo doista imali sreće. Odlučili smo tada prikupiti svu opremu koja je neophodna za zimske uspone.

Godinu dana nakon toga drvce smo kitili u Tatekovoj kolibi na Stapu, do kojeg smo došli usponom iz Ljubotića, te nastavili pohod preko Velikog Rujna do Starigrada. Godine 2006. bili smo na području Crnopca. I tada smo drvce kitili u Tatekovom skloništu, a pustolovina je završila usponom na vrh Veliki Crnopac (1402 m).

Uspon i kićenje drvca 2007.

Odlučili smo da ovoga prosinca krenemo na Svetu brdo. Na put smo krenuli u petak kasno popodne te nakon višesatne vožnje autosemom i pješačenja do planinarskog doma u Paklenici stigli točno u ponoć.

Idućeg jutra nakon doručka upućujemo se prema Ivinim vodicama. Povoljna je prognoza i vrijeme idealno za uspon, pa se ne zadržavamo dugo na Ivinim vodicama već odmah nastavljamo izravno prema grebenu. Probijamo se kroz šumu i često upadamo u raskvašen snijeg.



Već nekoliko godina mi novomarofski planinari sredinom prosinca krećemo na Velebit s ciljem da božićno drvce okitimo na nekom velebitskom vrhu ili nekom drugom zanimljivom mjestu

Kako se penjemo sve više, snijeg je sve tvrdi. Hodanje po raskvašenom i smrznutom snijegu prilično je zahtjevno i brzo nas umara.

Na mjestima gdje strmina nije prevelika isprobavamo kočenje cepinom – zlu ne trebalo za kasnije. Markacije su uglavnom pod snijegom pa slijedimo obris staze prema vrhu. Svi zajedno dolazimo do zaledene ploče koja se nalazi na otprilike pola sata od vrha i koja se nikako ne može proći bez dereza. Dva naša člana zbog nedostatka opreme razočaranici ovdje završavaju svoj prvi uspon na Svetu brdo, a nas četvorica oprezno krećemo dalje i dolazimo do križa na vrhu.

S morske strane ispod nas vidi se samo more oblaka, a lička nam strana nudi predivan

vedri vidik. Drvce vežemo na križ, stavljamo nekoliko kuglica i ponosni uživamo u trenutku. I da se netko ne bi naljutio na nas: drvce je uzgajano u rasadniku i kupljeno u trgovini!

Pri silasku do skloništa na Ivinim vodicama prati nas mjesecina koja stvarno daje predivan snježni odsjaj. Uživamo u ovom predivnom smiraju dana. Naravno, već pri silasku razgovaramo kamo ćemo prije slijedećeg Božića. Vjerojatno ćemo na sjeverni ili srednji Velebit – na Gromovaču, Šatorinu, možda na Veliki Kozjak ili na Veliki Rajinac. Osjećaj koji Velebit pruža u blagdanske dane kad mnogi jure u trgovine i panično kupuju jednostavno se ne može opisati, mora se osjetiti, a to je najbolje uz ovako dobру ekipu kao što je naša.

Balerina je u bijelom

Zimski uspon na Visočicu

Josip Brozičević, Gospic

Već se u drugoj polovici listopada prošle godine, kad je na Velebitu pao prvi veći snijeg, moglo naslutiti da će ova zima biti oštrijia nego lanjska.

Nedjelja je 21. listopada – vrijeme je loše, oblačno, padaju rijetke pahulje snijega nošene olujnom burom. Mi u HGSS-u rekli bismo: »GSS-vrijeme« ili »naše vrijeme«. Kolega Nikola i ja iz ugodnog ambijenta toploga kafića kroz prozor uživamo u pogledu na najljepšu planinu i na jedan od za mnoge najljepših vrhova – Visočicu (1619 m). Dok smo promatrali oblake koji plove nošeni jakim vjetrom, u trenutku nam se otkrije prekrasna »balerina«, koja je već

tih dana odjenula svoju bijelu haljinu. Izgleda predivno, obojica smo ostali zapanjeni. Pogleđasmo se i u isti trenutak rekosmo »Hajdemo!« U hipu popismo čaj s rumom i krenusmo kući spremiti ruksake.

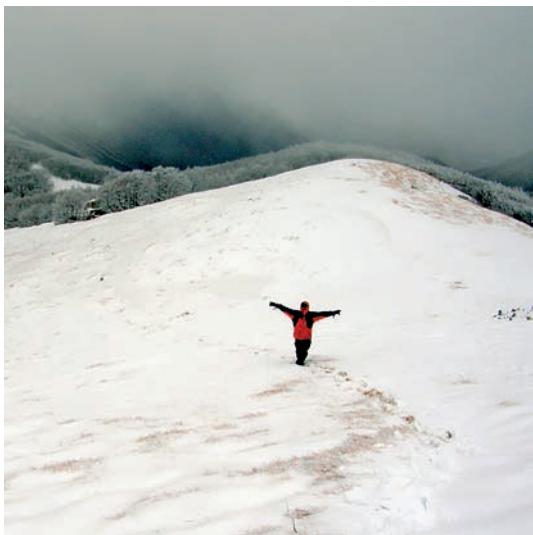
Svojim terencem upućujemo se prema Rizvanuši. Prolazeći kroz šumu susrećemo nekoliko lovaca koji čekaju svoj plijen. Naš je »plijen«, međutim, bio još daleko i visoko. Dok se vozimo šumom u toplom autu, vrijeme i ne izgleda loše, ali što se više penjemo - priroda izgleda sve moćnije.

Evo nas ubrzo na posljednjem zavoju ceste. Autom se dalje ne može. Navlačimo na sebe



JOSIP BROZIČEVIC

U velebitskoj šumi



JOSIP BROZIĆEVIĆ

Usred bjeline

svu zimsku opremu, pregledavamo stvari i krećemo. Već pri prvim koracima imali smo osjećaj da vjetar pojačava sa svakim metrom visine, a pred nama je bilo oko 500 metara visinske razlike.

Oko nas drveće okovano injem, snijega tridesetak centimetara. Pratimo markacije sa suprotne strane drveća jer se one »odozdo« sa sjeverne strane ne vide od nanesenoga smrznutog snijega. Nikola pod Krivim gajem vadi fotoaparat, ali ne uspijeva slikati. »Vjerojatno mu je hladno« kaže on. Ipak, nakon malo zagrijavanja fotoaparata, uspijevamo se uslikati u nedirnutoj snježnoj bjelini, pod spuštenim krošnjama stabala.

Počinje padati zrnat snijeg i markacije više ne vidimo ni s koje strane. U tom trenutku ugledah otiske stopa: rekao bih da su svježi, ali taj dan vjerojatno nitko nije išao gore prije nas. Bili su to tragovi ličkoga »cara« – mrkog medveda. Pitam se: »Tko kaže da medo gotovo pola godine spava zimski san?!« Kažem Nikoli: »Prati tragove, on zna put, samo ne znam hoće li nas dovesti do brloga ili do doma?!« I stvarno, naš nas je medo izveo iz Krivoga gaja na proplanak, gdje smo opet ugledali planinarsku markaciju i napustili medinu. Medo, hvala ti i laka ti zima!

Ovdje je snijeg još viši. Seže iznad koljena, a kora nije tvrda pa se kroz nju lako propada.

Malo prtim ja, malo Nikola i eto nas kod ostatak Gojtanova doma, točnije u skloništu. Vrijeme je pravo čudo, snijeg, vjetar, magla, oblaci. Od skloništa do vrha u normalnim uvjetima treba oko pola sata, ali nama će vjerojatno trebati malo više. Idemo korak po korak, stalno upadajući u snijeg. Na grebenu nas malo baca vjetar, ali ne damo se. Hodamo ususret vjetru. Dolazimo do izvora, a tamo najviše brije. Mi Ličani rekli bismo »Vrag sve nosi!« Nidžo i ja se ne damo, ali ni razgovora više nema.

Na vrh stižemo oko 14 sati. Odašiljač Parka prirode Velebit okovan je snijegom i ledom, zategnut sajlama, ali vjetar nije li ga, nije. Nikola brzo vadi fotoaparat, okidamo slikudvije i bježimo natrag.

Silazak je znatno lakši, zatrčavali smo se, malo i klizali, što nije bilo nimalo pametno jer noge može upasti u neku škrappu ili zaglaviti se među kamenjem.

Kad smo se vratili u sklonište, bili smo već prilično gladni i žedni. Kakvi bi to Ličani bili da sa sobom nemaju »bike« slanine, kapule i ličke šljivovice. Najeli se, napili se, a kad se bika počela topiti, šljiva grijati, kalorije porasle, krenuli smo niz Krivi gaj prema autu. Dozivali smo svojeg prijatelja medu, ali nije se odazivao. Možda ipak malo drijema?

JOSIP BROZIĆEVIĆ



Na vrhu Visočice – nema vidika, ali užitak je potpun!

Dohvatiti Labišticu – pa do Kozjaka

Gordana Burica, Split

Sigurno ste prolazeći automobilom od Šibenika prema Splitu, ili obrnuto, na brdu u blizini Trogira opazili impozantan i visok TV relej. Izdaleka izgleda kao nešto nestvarno i visoko, što gotovo zadire u nebo. U predvečerje i noću njegovi se reflektori vide izdaleka, s kopna i s obližnjih otoka. Relej se nalazi na vrhu brda Labištice, visokog 701 metar, po kojem je dobio i ime.

Obilaznica »Planinarski put Dalmacija« (PPD) započinje upravo na tome mjestu, a završava 120 kilometara dalje. Vodi od Labištice preko Opora, Kozjaka, Mosora, Omiške Dinare i Biokova te završava u podnožju Biokova, u Malakološkom muzeju u Makarskoj. Put ima 20 kontrolnih točaka, a može se prijeći za 50 sati, tj. za 7 do 8 dana. Put je 1978. osmislio i označio Planinarski klub »Split«. Ove se godine

navršava 30 godina od osnivanja puta, što se poklapa sa 75. godišnjicom Planinarskoga kluba »Split«.

Imajući to u vidu, uvrstili smo u svoj plan aktivnosti za 2008. obilazak čitavoga puta u deset izleta tijekom cijele godine. Planinari koji do sada nisu imali tu priliku, na taj će ga način moći obići, ispuniti dnevnik i dobiti spomen-značku. Krajam siječnja organiziran je prvi izlet, s pedeset sudionika. Trasa puta bila je: Labištica – prijevoj Malačka na Kozjaku.

Upon na Labišticu

Prvi sunčan dan nakon kišnog tjedna bio je idealan za pohod na Labištici. Organizirali smo se u dvije skupine. Manja je krenula iz Labina Dalmatinskog preko Kozjaka do prijevoja Malačke, a veća iz mjesta Tomaši na padini



GORDANA BURICA

U Labinu
Dalmatinskom



GORDANA BURICA

Vidik s Labištice

Labištice. Obje su se našle u planinarskoj kući »Česmina« na Malački oko 15 sati.

Uspon neoznačenom šljunčanom stazom bio je uzbudljiv zbog provlačenja između granja i stijena, što je na pojedinim mjestima iziskivalo prilično vještine. Mogli smo do vrha i releja doći i asfaltnom cestom, ali to ne bi bilo planinarski.

Iza nas je u nizini ostajao zimski pejzaž trogirske zagore, a relej nam se činio blizu kao da je na dohvati ruke. Osvrćući se, vidjeli smo plutajuće otoke u magli, bljeskavo more i vrhove obližnjih planina u sumaglici. Već nakon pola

**Planinarski put Dalmacija (PPD) započinje na Labištici, a vodi preko Opora, Kozjaka, Mosora, Omiške Dinare i Biokova do Makarske. Ima 20 kontrolnih točaka, a može se prijeći za 7 do 8 dana.
Osmislio ga je i označio PK »Split« 1978. godine**



GORDANA BURICA

Labištica iz
Labina
Dalmatinskog



Na Crnom vrhu
na Oporu

sata uspona bili smo ispred zgrade TV releja, na kontrolnoj točki broj 1.

Naš je dolazak ovjekovječen fotoaparatima, pojedinačnim i skupnim snimkama. Nakon kraćeg odmora trebalo je poći dalje. Spust s vrha je lagan. Vodi kroz šumicu hrasta medunca, po manjim siparima i travi, sada mokroj i posutoj kapima rose. Brzo stižemo u Labin Dalmatinski. Zahvaljujući željezničkoj pruzi koja prolazi kroz mjesto i željezničkoj postaji, ono nije doživjelo sudbinu drugih mjesta Dalmatinske zagore i u njemu ljudi žive, kuće su obnovljene, a grade se i neke nove.

Prema Oporu

Na sportskom igralištu uz bočalište ponovno kratak odmor. Gledamo vlak koji kao simbol života prolazi kroz mjesto i nastavljamo dalje prema Botićima. Napušteno selo u podnožju brda Opora podsjeća nas kako je tu nekoć bilo. Stare i nezavršene kuće s travnatim čistinama i cisternama u kojima još ima vode dokazuju da se tu još prije desetljeća ili dva živjelo punim životom. Dim se vije samo iz jednog dimnjaka. To su se lovci zaustavili radi odmora i doručka. Mi smo im barem na trenutak donijeli ljudski glas i zvuk planinarskih cipela. Ručali smo ispred lijepo kamene zgrade koja je nekoć bila škola.

Druga kontrolna točka PPD-a je Crni krug, vrh brda Opora, visok 647 metara. Popevši se

na tu malu kamenu uzvisinu, mogli smo u daljinu vidjeti snježne kape Dinare i Kamešnice te šiljast bijeli vrh Svetog Jure na Biokovu.

Već su tada umorne noge nekih planinara počele priželjkivati dolazak na Malačku i završetak planinarenja za taj dan. Još četrdesetak minuta hoda i cilj će biti ostvaren. Sunce blješti, neuobičajeno je toplo i gotovo smo svi u kratkim rukavima. Ne bi čovjek povjerovao da je mjesec siječanj!

Prve visibabe na Malački

S uzvisine na kojoj se nalazi spomen-obilježje hrvatskim braniteljima palim u Domovinskem ratu, spuštamo se na cestu prema Radošiću i za još pet minuta stižemo do naše planinarske kuće »Česmina«. Priključujemo se planinarima koji su već tamо, krije pimo se palčinkama i čajem.

Pred kraj pohoda pitala sam se jesu li na jezeru u blizini planinarske kuće procvale prve visibabe. Tiho, kao da ne želim da ih i drugi otkriju, odlazim na poznato mjesto i nalazim prve, malobrojne i sasvim male primjerke. Sramežljivo su izvirili ispod lišća, kao da žele ostati skriveni. Oni koji nisu imali sreću da te nježne, tako lijepе i nezaštićene cvjetice vide uživo, kao što sam je ja imala, mogli su ih vidjeti na mojem fotoaparatu, dok smo se puni dojmova autobusom spuštali prema Splitu.

Svi na Belecgrad!

Ususret Danu hrvatskih planinara 24. i 25. svibnja 2008.

Verica Havoić, Belec

Vjerni čitatelji »Hrvatskog planinara« sigurno su uočili da se već gotovo deset godina u rubrici »Kalendar akcija« planinari iz HPD-a »Belecgrad« u Belcu javljaju kao najčešći nositelji različitih aktivnosti.

Vjerujemo da se i mnogobrojni planinari širom Lijepe Naše (i oni koji nisu čitatelji ovog časopisa) rado prisjećaju veselih prijateljskih susreta s belečkim planinarima vezanih uz naše aktivnosti, ali i susreta u kojima smo odlazili u pohode drugima. Bilo je uvijek mnogo prigoda za druženje: zimski susreti planinara pri planinarskoj kući »Belecgrad« u siječnju, romarski put Belec - Marija Bistrica u ožujku, Dan HPD-a »Belecgrad« u svibnju, obilazak Belečkoga planinarskog puta u rujnu... obilje prijateljstva, veselja, zdravlja i želja za novim susretima. Nismo se previše hvalili svojom svestranom i stalnom aktivnošću (ni usmeno, ni u ovom časopisu) već smo jednostavno uživali u susretima i

radu. Ove smo godine ipak odlučili malo progovoriti o sebi i svojem desetogodišnjem radu.

Drago nam je što su vrijednost našeg rada prepoznala brojna društva kojima smo poslužili kao dobar primjer rada i gostoljubivosti. Posebice nam je drago što ga je prepoznao i HPS te nam stoga i dodijelio potporu za predstavljeni projekt, a potom i ukazao veliko povjerenje, dodijelivši nam domaćinstvo Dana hrvatskih planinara. Ove godine, 24. i 25. svibnja, HPD »Belecgrad« obilježava 10 godina postojanja, a središnja će manifestacija biti Dan hrvatskih planinara, koji će se održati na prostoru oko planinarske kuće »Belecgrad« na Ivanšćici. Ponosni smo i radosni što ćemo nakon mnogo godina moći u Hrvatskom zagorju ugostiti veliku planinarsku obitelj, te pokazati ljepote Zagorja i gostoljubivost Belčana. Može li biti ljepše čestitke za desetogodišnji rad?

Znamenita barokna crkva
u Belcu i Ivanšćica

STJEPAN HANŽEK





HPD »Belecgrad« postoji 10 godina, ali je već ostvarilo brojne vrijedne planinarske rezultate

Tko su domaćini Dana hrvatskih planinara?

Nije lako steći povjerenje potrebno da bi se postalo domaćinom velikih manifestacija. Jasno je stoga da je velika odgovornost prihvatići se organizacije Dana hrvatskih planinara.

HPD »Belecgrad« osnovano je 1998. u Belcu, malom mjestu u Hrvatskom zagorju, i od tada do danas prikupilo je 250 članova, od čega 100 iz redova mladeži. Mjestaše Belec smjestilo se u južnom podnožju planine Ivanščice, a krasiti ga nadaleko poznata barokna crkva sv. Marije Snježne.

Članovi našega društva od samih su početaka vrlo aktivni, a aktivnosti su nam svestrane (popularizacija organiziranog planinarstva kao zdravog oblika življenja organiziranjem brojnih izleta i pohoda, zaštita okoliša i kulturno-povijesnih spomenika, upoznavanje i prezentiranje ljepota Lijepa Naše, rad s mladima u osnovnoj školi, uključivanje mladih u rad lokalne zajednice i dr.). Dokaz tome su brojna priznanja primljena od Hrvatskoga planinarskog saveza, Planinarskog saveza Krapinsko-zagorske županije, Međudruštvenog savjeta Zagorskoga planinarskog puta, Grada i Županije za naše zalađanje i postignute rezultate. U 2005. proglašeni smo najaktivnijom planinarskom udrugom u Hrvatskom Zagorju, a naša je planinarska kuća u 2006. proglašena najgostoljubivijom planinar-

skom kućom u Hrvatskoj. Naši su najaktivniji planinari više puta nagrađivani za posebne zasluge u razvoju i popularizaciji planinarstva i zaštiti okoliša. Osmislili smo atraktivnu planinarsku obilaznicu »Belečki planinarski put«, koja privlači mnoge posjetitelje jer prolazi najljepšim predjelima Ivanščice i našega belečkoga kraja. Organizirali smo više planinarskih i ekoškola za mladež i odrasle na razini Županije. Polaznici eko-škole postavili su trasu Eko-staze »Belice«, koju bismo rado pretvorili u poučnu stazu.

Posebno se ponosimo što ulažemo mnogo truda u zaštitu okoliša (spriječili smo otvaranje kamenoloma u srcu Ivanščice, u suradnji s Hrvatskim šumama Zlatar radili smo na posumljavanju Ivanščice, čistili i odvozili krupni otpad s južnog podnožja Ivanščice), kao i u poučavanje mladih te njihovo uključivanje u sve svoje aktivnosti. Uza sve navedene aktivnosti (s vrlo malim vlastitim novčanim sredstvima) uspjeli smo graditi i dovršiti planinarsku kuću, u kojoj dežuramo svake nedjelje. Obilježavanjem 10. obljetnice postojanja svojega društva zahvalit ćemo svima koji su nam pomagali i koji su nam podarili zajedničke prelijepе susrete.

Društvo upravlja upravni odbor od 10 članova. Predsjednik je Stjepan Hanžek, dopredsjednica Katica Bucifal, rizničarka Jasmina Petrinec, a tajnica Verica Havoić.

Gdje smo doma

Belec, sjeverozapadna Hrvatska, Hrvatsko zagorje, najljepši »kutek raja nebeskoga«. »Se počinje v Zagorju, ak tuo nieste znali«...

Mjesto Belec nalazi se s južne strane planine Ivanšćice, ispod ruševina staroga grada Belecgreda, a krase ga dvije crkve: već spomenuta župna crkva sv. Marije Snježne (barokni biser) i gotička kapela sv. Jurja.

Prepostavlja se da je Belec sagrađen krajem 13. stoljeća u vrijeme slavonskog bana Henrika Gisingovca. Prvi put spominje se 1334. godine kada je, presudom štajerskog maršala, Fridrik Celjski predao posjed Henrikovom unuku Petru Gisingovcu. Već 1339. Belec postaje kraljevski posjed i 1399. kralj Sigismund daruje Belec zajedno s cijelom zagorskom županijom Hermanu Celjskom. Grofovi Celjski gospodarili su Belcom do 1456. godine. Zatim je kratko vladala Ulrikova udovica Katarina Branković, a od 1457. obitelj Vitovec. 1489. Jakob Székely u ime kralja Matije oduzeo je po-



Planinarska kuća »Belegrad«

sjede Vitovcima i Matija je posjede darovao svojem sinu banu Ivanišu Korvinu. Po Ivaniševoj smrti Belec je prešao u vlasništvo njegove udovice Beatrice Frankopan. Nakon toga Belec je u posjedu niza gospodara, a među njima su

Ove se godine Dan hrvatskih planinara održava na Ivanšćici u Hrvatskom zagorju 24. i 25. svibnja – svi ste dobrodošli!

Ivanšćica kod Belca

ALAN ČAPLAR

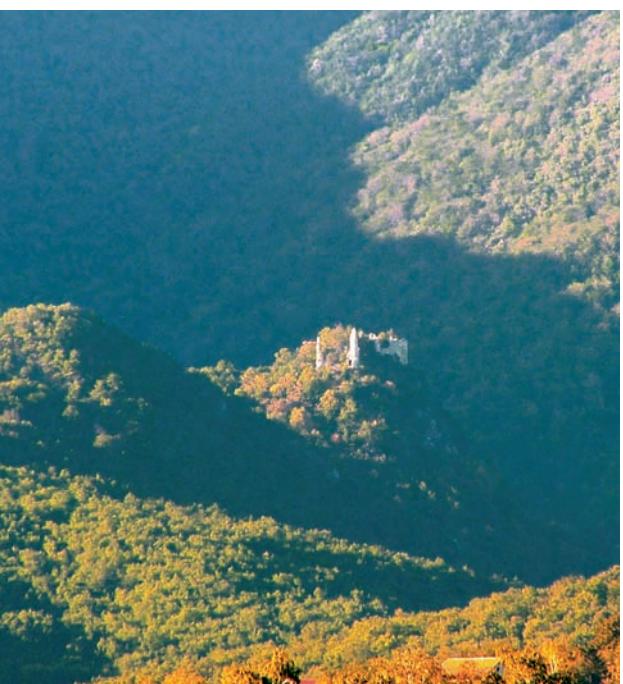


Juraj Brandenburški, obitelji Gyulay, Turoczy, Keglević, Mikulić Brokunevečki, Erdödy, Außperg, Rattkay i Matačić. Za vladavine Rattkaya ili Matačića Belečka je utvrda napuštena, a središtem posjeda postaje obližnji dvorac u Selnici. Vlasnici belečkog vlastelinstva bili su još Najšići, Jurenići i posljednji (od kraja 18. stoljeća do 1945.) obitelj Rukavina.

Danas je Belec mjesto s 2350 stanovnika u 500 domaćinstava razasutih po okolnim zaselcima. Djelić je netaknute prirode i ponos svih Belčana. Pripada gradu Zlataru i Krapinsko-zagorskoj županiji. Ima osnovnu školu, ambulantu i dvije trgovine. Mještani su udruženi u športsko, vatrogasno i planinarsko društvo, u kojima se rado okupljaju i mladi i stariji.

Što pripremamo za Dan hrvatskih planinara

Sve potankosti bit će objavljene na velikim plakatima i pozivima koji će biti pravovremeno dostavljeni poštom svim članicama HPS-a, no vrijedi ipak naznačiti osnovno, kako biste bili sigurni da vas rado i spremno očekujemo. Ovaj Dan hrvatskih planinara bit će posebno posvećen dvjema obljetnicama časopisa »Hrvatski planinar« koje se navršavaju ove godine.



STJEPAN HANŽEK

U subotu 24. svibnja 2008. dočekivat ćemo vas otvorena srca – od jutra rana, sve dok ne pristignete. Svakako dodite što ranije! Dočekivat ćemo vas na željezničkoj postaji Zlatar Bistrica, odakle će biti organiziran povoljan prijevoz autobusom do Belca, kod crkve u Belcu, gdje će biti parkiralište za velike autobuse, te kod planinarske kuće Belecgrad. Do kuće se može doći kombi vozilima i automobilima, no molimo – što manje toga u planini!

Svečano otvaranje susreta bit će oko po-dneva, a potom slijedi zajednički ručak (grah), uz pića po pristupačnim cijenama. Valja nagla-siti da imamo izvrsnu izvorsku vodu u neogra-ničenim količinama. Poslije ručka slijedi program po vašem izboru: posjet planinarskoj izložbi ili stručnom predavanju, organizirani izleti do sta-roga grada, vrhova Mindžalovca i Beliga, uživa-nje u prelijepom okolišu, uz bistri potočić, dobroj domaćoj glazbi i plesu, jelima, pićima te u tomboli.

Kad se smrači, zapalit će se logorska vatrica i druženje će potrajati dok se izdrži. Za spava-nje će na raspolaganju biti naša planinarska kuća, obližnja lovačka kuća, domaće zagorske kljeti, planinarske kuće »Josip Pasarić« na vrhu Ivanšćice i »Majer« nedaleko od Oštregrada, športska dvorana OŠ Belec, vatrogasnii dom u Belcu te naš veliki šator. Dakako, možete pre-noći i u svojem malom šatoru na livadi po-kraj doma (dobro je ponijeti vreću za spavanje i šatorčić – samo bez straha). Za hrabrijie i ma-nje pospane nudimo organizirani ponoćni po-hod na vrh Osinec (neponovljiv ponoćni vidik na Zagorje).

Tko se u nedjelju 25. svibnja probudi oko 7 sati ujutro, može se uputiti na organizirani pohod na vrh Belige (izvrstan pogled i obilje rijetkih biljnih vrsta). Organizirat će se i šetnja po eko-stazi »Belice«, a oko 11 sati planirana je pokazna vježba HGSS-a u blizini planinarske kuće. Točno u podne započet će misa. Predvo-dit će je varaždinski biskup, koji će blagosloviti našu planinarsku kuću i sve nazočne. Oko 14 sati slijedi dodjela priznanja sudionicima, a potom nastavak veselog druženja. Vrijeme po-vratka kućama određujete sami, ali neka bude što kasnije, jer najljepša su zagorska poslige-podneva... Veselimo se Vašem dolasku i zajed-ničkom susretu!

Bjeloglavi supovi i šarene markacije

O članku »Kanjonom Vrženice na Divišku«

Darko Mohar, Rijeka

Kad sam dobio u ruke »Hrvatski planinar« za rujan 2007., video sam da poslije članka »Bila sam na Mjesecu«, objavljenom u broju za prosinac 2006., opet netko piše o mojoj Baški i brdima oko nje. Ma, neka ljudi pišu – to je znak da je Baška cijenjena i rado posjećena.

Pročitavši, međutim, članak »Kanjonom Vrženice na Divišku« Slavka Patačka iz Zagreba, zaključio sam da bih ipak trebao reagirati. Razumijem oduševljenje autora prekrasnim brdima iznad Baške, ali članak zapravo otvara i neka ozbiljna pitanja.

Poslije dugo, dugo vremena u »Hrvatskom planinaru« pojavio se opet naziv Triget. Prvi je o njemu pisao prije dvadeset godina Miljenko Pavešić u članku »Klanac Triget na otoku Krku« (1987, str. 197). Je li o Trigetu pisano i poslije, ne znam, ali nije mi draga bilo kakva »reklama« za taj klanac. U njemu se, naime, kao i u obližnjem okolnom prostoru, gnezdi nekoliko parova supova, naše najveće, vrlo osjetljive i vrlo ugrožene ptice. Zbog toga je ovo područje proglašeno ornitološkim rezervatom, koji će, na žalost, uskoro biti obilježen na svakoj turističkoj karti, a nije rečeno da neće biti i markirana staza do rezervata, odnosno do Diviške, najvišega vrha u jugoistočnom grebenu otoka Krka. Budući da svaki ulazak čovjeka u stanište supova uznemiruje i ugrožava te ptice, one mogu zauvijek napustiti nesigurno područje. U tom slučaju više neće ni biti potrebe za ornitološkim rezervatom. Osim u Trigetu, supovi se gnezde i na otocima Prviću, Plavniku i Cresu. Eko-centar »Caput insulae Beli« iz Belog na Cresu, s dr. Goranom Sušićem na čelu, vodi tešku bitku za spas tih najelegantnijih

letača među svim pticama. Možda ne bi bilo loše da oni koji odlučuju o zaštiti naših supova pogledaju kako u Škotskoj, u iznimno atraktivnom kanjonu rijeke Clyde, u blizini grada Lanarka, štite jednu vrstu sokola. Ptice ne mogu vidjeti posjetitelje zbog visoke maskirne ograde od pruća uza stazu. Zamoljeni su, osim toga, da taj dio puta prođu u najvećoj tišini. Uz pomoć dalekozora mogu pogledati ptice u gnijezdima koja se nalaze na suprotnoj strani kanjona.

Razmjerno sam često susretao supove i takvi su susreti uvijek bili posebno zanimljivi. Iznad Kunjalabora u području Obzove dojedrio je iz visine u potpunoj tišini na pedesetak metara iznad mene. Radoznalo je pogledao tko je to zašao u njihov prostor i isto se tako tihodreći vratio svojoj subraći u visine. U trenutku doleta svi su zvukovi zamrli. Tišina koju se naprsto moglo čuti nagnala me da podignem pogled prema nebnu.

Zbog svega toga molim gospodina Patačka i sve ostale planinare sklone hodanju po neoznačenim bespućima da zaborave Triget. Pokušajmo zatomiti sebičnost i prepustiti taj klanac prirodi i pticama.

Hodanje baščanskim šetnicama, kao i bespućem, uznemiruje još neke, u načelu vrlo plahe životinje. To su prije svega zmije, kojih ima mnogo u tom području. Može se susresti i zeca, divljega kunića, vjevericu u borovim šumama, srnu i divlju svinju. Medvjedi žive u šumama sjevernije od baščanskoga područja.

Kanjona na Krku nema. Prema Klaićevu »Rječniku stranih riječi«, riječ kanjon dolazi iz španjolskoga i znači usku riječnu dolinu vrlo strmih obala. Hrvatski izraz koji odgovara tom pojmu jest sutjeska. U jugoistočnom dijelu

Krka više je uskih klanaca koji su u prošlosti bili vododerine, bujičnjaci. Voda njima gotovo više i ne teče, premda se njezino djelovanje u dnu nekih klanaca i danas može zapaziti. Takvi su Zala draga, Surbova, Bracol i Vela draga na južnoj obali otoka te Palacovica i Vrženica na jugoistočnoj obali. Svi ti klanci završavaju na morskoj obali šljunčanim plažama.

Vrženica je naziv za plažu i klanac u njezinoj pozadini. Do plaže i kroz klanac trasirane su i markirane dvije od ukupno 16 bašćanskih šetnica. Šetnice je, među prvima u Hrvatskoj, trasirala i obilježila Turistička zajednica općine Baška, uz pomoć volonterskog rada češkoga turističkog vodiča Vaclava Tupyja. Odgovor na pitanje zašto uz pomoć Čeha, kao i tema povijesnih turističkih veza između Češke i Baške, prelazi okvire ovoga napisa. Šetnice su provedene najčešće po starim pastirskim stazama i uvijek dodiruju povijesno, kulturološki ili poljepoti prirode najznačajnija mjesta. Posebno je zanimljivo trasirana najduža i najljepša staza, koja od sedla Vratca vodi zapadnim grebenom iznad bašćanske doline do Obzove i koja je po svojem autoru dobila naziv Vaclavov put. Ukupna dužina svih šetnica veća je od sedamdeset kilometara. Budući da se na razmjerno malom prostoru križa tolik broj šetnica, markirane su četirima bojama: plavom, crvenom, zelenom i žutom, u kombinaciji s bijelom bojom

u sredini. Na najvažnijim križanjima postavljene su i smjerokazne ploče izrađene u Pragu i dopremljene u Bašku bez naknade. I to su te »čudno obojene markacije« o kojima više puta u svom članku piše gospodin Patačko. No, zahvaljujući takvom načinu markiranja, šetač, uz kvalitetnu priručnu kartu – koju može dobiti kod svakog iznajmljivača, u hotelima ili Turističkoj zajednici – uvijek zna po kojoj šetnici hoda i kamo sve može stići. Održavanje šetnica trenutno su preuzele udruga »Sinjali« iz Baške i PD »Duga« iz Rijeke.

Na otoku Krku gotovo svaka od šest općina, odnosno grad Krk, ima trasirane i obilježene šetnice. To traži turističko gospodarstvo jer gost više ne želi samo ležati na suncu i plaži nego i aktivno upoznati kraj u kojem boravi. Šetnice se, na žalost, označavaju na različite načine, što na nekim područjima s mnogobrojnim šetnicama izaziva zbrku. Većinom se markira planinarskom, Knafeljčevom markacijom (crvenim krugom s bijelim središtem i varijacijama na tu temu). Nije mi jasno smije li se službena markacija Hrvatskoga planinarskog saveza rabiti i na stazama koje nisu planinarske. Postoji li u Hrvatskoj katastar planinarskih staza? Tko uopće smije markirati staze i šetnice koje nisu u »vlasništvu« HPS-a, kad znamo da za markiranje »svojih« staza HPS drži posebne tečajeve za markaciste?

U Rijeci imamo nekoliko primjera da su pojedinci samostalno i potpuno nestručno markirali neke svoje staze i unakazili okoliš. Grad Rijeka u sklopu projekta »Rijeka – zdravi grad« namjerava uskoro trasirati, urediti i označiti gradske šetnice i traži način kako da se izbjegne zbrka na križanjima s postojećim planinarskim stazama koje iz nekih gradskih četvrti (npr. s Trsata) vode prema zaleđu. Grad Kastav je svoje šetnice u šumama Lužini i Lozi markirao oznakama žute, plave i crvene boje u obliku puža, zeca i srne. Budući da su šetnice danas u modi i da će ih uskoro imati svako mjesto u Hrvatskoj koje imalo drži do sebe, zbrka s markacijama bit će sve veća. O toj bi temi nesumnjivo trebalo hitno progovoriti, i to kritički, stručno i konstruktivno. I ne samo na stranicama našega »Hrvatskog planinara«!



Bjeloglav sup

VELEBIT NAM JE U GENIMA

Redovit sam čitatelj »Hrvatskog planinara« i zaista sam uvijek iznova ugodno iznenaden zanimljivim temama koje se mogu naći na njegovim stranicama. Međutim, na stranicama broja 12, 2007 pročitao sam tekst gospodina Hrvoja Zrnčića iz Zagreba s čijim se sadržajem nikako ne mogu složiti te stoga nalazim potrebnim osvrnuti se i reći nekoliko riječi o »Cestama koje život ne znače«.

Naime, kako se vidi iz teksta, cijenjeni gospodin žali što se cesta od Oltara do Zavižana na sjevernom Velebitu proširuje i asfaltira. Pitam se koliko se puta mjesечно uspne na Zavižan kad ga cesta toliko žalosti. Uvjeren sam da je sjedio u automobilu kad se posljednji put uspinjao prema Zavižanu, jer da nije tako, video bi da je na toj cesti uredno riješen sustav oborinskih voda pa se ne mora brinuti za moguće štete koje bi mogle nastati zbog kiša i snjegova.

Mislim da je spomenuta cesta do Zavižana već odavno trebala biti proširena i asfaltirana. To je cesta koja doista znači život – ne samo za ljude koji tu žive i rade, nego i za posjetitelje Nacionalnog parka »Sjeverni Velebit«.

Roden sam i živim na primorskoj padini sjevernog Velebita. Nebrojeno sam puta s ruksakom na ledima dopješačio do planinarskog doma Zavižan, i u zimskim i u ljetnim mjesecima. Zavižan mi je drugi dom, a nekoliko mi je godina bio i radno mjesto. Na Velebitu nikad nije bilo lako živjeti, ali bilo je, a i sad je jako lijepo živjeti. To znamo mi koji ovdje živimo i zato smo tu.

Siguran sam da samim proširenjem postojeće ceste nije uništen niti jedan primjerak niti jedne endemske vrste koja ovdje na Velebitu raste. Pojedini primjerici onih biljnih vrsta koje su možda na toj trasi i uništeni zasigurno nisu jedini na Velebitu. Ima ih, siguran sam, još na mnogim mjestima u velenbitskim šumama kroz koje ceste nikad neće proći.

Pitam se ponekad, kamo ide ovaj svijet kad su nam neke travke i poskoci postali važniji od ljudi? Ne znam zašto se danas, kad se gotovo svi veseli dostignućima naše civilizacije u 21. stoljeću, one koji žive u planini pokušava ostaviti u devetnaestom stoljeću?

Cesta za Velebit znači život. Da ne govorim o opskrbi, postavit ću samo pitanje što bi se dogodilo da, ne daj Bože, netko na području nacionalnog parka doživi nesreću, a ovdje je magla vrlo česta pojava, pa helikopter ne bi mogao doći po unesrećenog? Što ako se to dogodi zimi, kad je na ovoj sadašnjoj cesti snježni pokrivač čija se debljina mjeri metrima? Iskreno se nadam da nije daleko dan kad će ta cesta biti cijelom



ANTE VUKUŠIĆ

Zavižanska cesta

svojom duljinom proširena i asfaltirana te čišćena od snijega u zimskim mjesecima.

U posljednje se vrijeme, gotovo svakodnevno, pojavljuju razni »dušobrižnici« kojima je Velebit toliko prirastao srcu da smatraju svojom dužnošću zaštiti ga i od nas koji ovdje živimo. Najtužnije je to da su mnogi od njih do jučer Velebit gledali samo na televiziji ili su doslovce jučer prvi put kročili na njegovo tlo. Hvala im na takvoj brizi, ali mi smo od svojih predaka naučili živjeti s prirodom i u prirodi. Naši su nas djedovi i roditelji naučili kako se brinuti o svom Velebitu. Vjerujte mi, oni nisu ni sanjali da će Velebit postati turistička atrakcija. Oni su ga čuvali i sačuvali zato da bismo mi imali od čega i na čemu živjeti. Da ga nisu sačuvali i nas naučili da ga čuvamo, što bi od njega danas bilo?

Sve one koji iz svojih udobnih uredskih fotelja žele zaštiti Velebit od njegovih stanovnika, pozivam neka ostanu u tim svojim foteljama, uz preporuku da ponekad pogledaju koju dokumentarnu emisiju o Velebitu. Nas, koji tu živimo i radimo, molim pustite da se sami brinemo o Velebitu, koji je naš dom. Uvjeravam vas da znamo kako se to radi. To nam je u genima.

Dragutin Vukušić, Gornja Klada

ING. MILAN PRPIĆ

Iz naše sredine u nepovrat i sjećanje 31. listopada 2007. otišao je jedan dobar čovjek, ing. Milan Prpić, član PD-a »Zavižan« u Senju. Dugo se borio s bolesću, pobjedivao svojom upornošću, voljom i aktivnostima, a kada je izgledalo da će sve biti bolje, došlo je do iznenadnog pogoršanja i kraja.

Roden je 27. studenog 1941. u Krivom Putu, gdje je proveo djetinjstvo i završio osnovnu školu. Nakon završene srednje tehničke škole završio je Prvi stupanj Građevinskog fakulteta u Rijeci. Radni vijek proveo je u poduzeću »Rijeka ceste«, a od 1991. godine vodio je privatno građevinsko poduzeće.

Slobodno vrijeme volio je provoditi u prirodi. Hodanje mu je bilo strast i ljubav, pa je bilo logično njegovo učlanjenje u PD »Zavižan« u Senju. Pohodio je mnoge hrvatske i slovenske planine. Na Senjskom bilu, odakle puca veličanstven vidik na Senjsku dragu, Senj, otoke i more izgradio je vikendicu koja se nalazi na spojnom planinarskom putu Vratnik – Oltari. Planinarima koji su tuda prolazili Milan je bio drag sugovornik koji im je oduševljeno pričao o kraju gdje se nalaze, a uvijek su bili i počašćeni.

Često je pomagao svom planinarskom društvu. Pomogao je organizirati mnoge izlete, osigurati prije-



voz, pomagao je u održavanju i uređenju planinarske kuće »Sijaset«, sudjelovao u akcijama uređenja planinarskih putova, osobito staze Siča – Plančice – Alan. Kada je uređeno planinarsko sklonište »Kriv Put«, ključ skloništa dugo je bio kod Milanovog brata Vlade, brojnim planinarama poznatog po dobroti i gostoljubivosti. Tada su se upoznali sa zagrebačkim planinarama koji održavaju Kapelski planinarski put, spojni put Kapela – Velebit i planinarsku kuću »Vinište«, u čijem je uređenju Milan Prpić sudjelovao donirajući potrebni građevinski materijal.

Milan je bio član Matice hrvatske - ogranka Senj, a poseban trud uložio je u osnivanje nogometnog kluba »Bunjevac« u Krivom Putu. Kad su prigovarali što će Krivom Putu klub Milan bi odgovorio »izgradit ćemo igralište i sportski centar da se mladi, kad dodu gore, imaju gdje naći.«

Na posljednjem ispraćaju na groblju sv. Vida u Senju okupilo se mnoštvo građana, njegovih poštovatelja i prijatelja, odajući tako počast dobrom čovjeku, uzornom suprugu i ocu, koji će stalno ostati u našim srcima i sjećanjima. Bez njega i mi smo manji i zato nam toliko nedostaje.

Mirko Belavić

PLANINARSKI PUTOVI

NOVA STAZA MRKVIŠTE – TADIJEVAC – MALI GOLIĆI – GOLJAK – GOLIĆ – CESTA ALAN-MRKVIŠTE

U »Hrvatskom planinaru« u veljači 2006. godine na 77. stranici objavljena je vijest o novoj planinarskoj kući na Mrkvištu na Velebitu. Među mogućim izletima od Mrkvišta opisan je uspon na Tadijevac, a spomenuto je da će se urediti i markirati staza prema Malim Golićima, Goljaku i Golićima sa silaskom na cestu Alan – Mrkvište. Sada javljamo da je taj put uređen i markiran.

Bilo je više razloga za uređenje te staze. Prvo, htjeli smo da planinari koji će posjećivati kuću na Mrkvištu u okolini imaju mogućnost obići kružni put koji je zahtjevniji od uspona na Javornik i Tadijevac. Drugo,

listajući starije brojeve našeg časopisa naišli smo na članke Danijela Vukušića o Tadijevcu (NP 7-8, 1979. str. 161. – 164.) i Golićima (NP 9-10, 1980., str. 215 – 217.). Govoreći o Šegotskom Tadijevcu Vukušić piše da ga planinari često zaobilaze, a da to i ne znaju, jer o njemu malo ili ništa ne čuju, dok mu lokaciju tek rijetki mogu odrediti. Treće, na tom su prostoru mnoga tipična obilježja Velebita (vrtace, jame, plosnate stijene, šuma bukve i smreke, klečica, livade koje su ljudi nekad kosili) te je vrlo zanimljiv za posjećivanje.

Uređenje kružne staze bilo je predviđeno za Dane hrvatskih planinara 2006. godine koje je HPD



Novi planinarski put na razmeđi sjevernog i srednjeg Velebita

»Zavižan« iz Senja organiziralo na Mrkvištu, ali se nije stiglo napraviti sve što je planirano pa su radovi odgodeni za 2007. godinu. Radovima se pristupilo u proljeće prošle godine. Trebalo je više puta obići teren, pronaći pravi smjer i prikladan pristup te najprije put označiti predmarkacijama. Čišćenje i markiranje staze završeno je krajem srpnja. Na tom dijelu Velebita nije bilo starih putova, ili ako su postojali, tijekom vremena su zarasli i ne raspoznaju se.

Evo kratkog opisa staze, ako se obilazi s ceste Mrkvište – Alan:

S ceste staza vodi usponom na sjever kroz šumu i za 30 minuta stiže na Golić (1570 m). S Golića se markacija strmo spušta kroz šumu u istočnom smjeru (10 minuta) na prijevoj između Golića i Goljaka, odakle za 20 minuta uspona stiže na Goljak (1605 m). Odatle se put spušta u jugozapadnom smjeru (10 minuta), nastavlja kroz šumu dosta teškim terenom te za 80 minuta stiže na Male Goliće (1577 m).

S njih se staza strmo spušta na zapad (10 minuta) pa kroz šumu i malo lako terenom vodi 80 minuta do raskrižja. Tu se lijevo (na sjever) odvaja staza mimo zanimljive vrtače i jame prema Šegotskom Tadijevcu. Od raskrižja do vrtače je 10 minuta strmog spusta, a do jame 10 minuta hoda kroz šumu. Vrtača je zapravo dubok dolac ljevkastog oblika promjera oko 400 m, s vrlo strmim travnatim pristrancima. Jama ima otvor promjera oko 10 m, nalazi se na kosini u šumi pa je potreban oprez kod prilaženja.

S raskrižja naš put nastavlja u istočnom smjeru i za 5 minuta stiže na šumoviti Tadijevac (1494 m). Ako

se s raskrižja pode desno u južnom smjeru, kroz šumu ćete za 40 minuta sići na Mrkvište.

Cijela staza većim djelom vodi kroz šumu. Vršni dijelovi Golića, Goljaka i Malih Golića su travnati, bez šume, te pružaju nezaboravan vidik na vrhove sjevernog i srednjeg Velebita. U vidokrugu su Alančić, Rožanski vrh, Seravski vrh, Rožanski i Hajdučki kukovi, Mali Rajinac, Kozjak, Veliki Rajinac, Javornik, Veliki Golić, Šatorina, Bačić kuk, Matijević brije, Crni vrh, Kita, Dundović padež i još mnogo drugih vrhova.

Na Goliću, Goljaku, Malom Goliću i Tadijevcu postavljene su kutije sa žigom i upisnom bilježnicom. S Golića se na istok spušta markirana staza na cestu Tuderevo – Lubenovac – Vranjkova draga, pa se ta staza može iskoristiti za lijepu kružnu turu Mrkvište – Golići – Vranjkovac – Kozjak – Vranjkova draga – Mrkvište.

Mirko Belavić



Postavljanje kutije za žig na Malom Goliću

27. MEMORIJAL »SLOBODAN RAVLIĆ«

Svake godine u siječnju HPD »Biokovo« organizira memorijalni pohod u spomen na planinara Slobodana Ravlića, koji je 16. siječnja 1971. smrtno stradao na Biokovu. Toga kognog dana Slobodan je s prijateljem Zlatkom Lalićem išao prema odašiljaču na Svetom Juri noseći važnu komponentu za nesmetan rad odašiljača, no na putu prema vrhu, dok su prolazili sjevernom stranom Troglava, zahvatilo ih je nevrijeme.

Ovogodišnji, 27. pohod održan je u nedjelju 20. siječnja. Kao i prethodnih godina, polazna je točka bila makarska riva, a kod velikog se mula u nedjeljno jutro okupilo šezdesetak planinara raznih uzrasta, iz više planinarskih društava i klubova. Kombinacijama HGSS-a - Stanice Makarska i makarskih vatrogasaca svih su se uputili do Stipkovca, mjesta koje je među domaćim planinarima poznatije kao Veliki Pogled. Odatle je velika kolona planinara krenula pješice na 8 kilometara dug put prema Svetom Juri. Na mjestu gdje se nalazi spomen-ploča Slobodanu Ravliću položen je vijenac, a predsjednik HPD-a »Biokovo« Tonći Lalić u nekoliko je kratkih rečenica podsjetio okupljene na nemili događaj.

Vrh Biokova bio na dan pohoda potpuno pokriven snježnim pokrivačem, na nekim je dijelovima puta bilo leda, no svi su sretno stigli do planinarske kuće pod Svetim Jurom. Tu nas je čekao topao planinski

čaj, a poslije je pripremljen i planinarski fažol. Uz prepričavanje priča i dogodovština iz života planinara i s raznih putovanja, vrijeme je brzo prolazilo.

Na Biokovu je najlepše doživjeti predivan sunčan dan bez oblaka i vjetra, a baš je takva bila ta nedjelja. Unatoč tome što smo cijelo vrijeme bili više od 1500 metara iznad mora i okruženi snijegom, nitko nije osjećao hladnoću. Zbog iznimno lijepog vremena i činjenice da je cesta do samoga vrha Svetog Jure (1762 m) bila prohodna, bilo je mnogo obitelji s djecom koje su sunčan nedjeljni dan iskoristile za obiteljski izlet na Biokovo. Neki su se čak skinuli u kratke rukave, a makarski su skijaši iskoristili dan za skijanje na sjevernoj strani Svetog Jure. Uvjeti za skijanje bili su kao na nekom visokogorskom ledenjaku - sve je bilo okupano suncem i nadsvođeno modrim nebom.

Prva i najveća skupina planinara krenula je natrag prema Makarskoj najdužim putem, preko Lokve, gdje se nalazi popularna i među planinarima omiljena planinarska kuća, koja nosi ime Slobodana Ravlića. Kuća je nedavno obnovljena i proširena pa može primiti veći broj planinara. U kući je prostrana dnevna soba i kuhinja s plinskim kuhalom i vodom iz cisterne ispod same kuće. U prizemlju je spavaonica, a u potkrovju je uređena soba u kojoj se nalazi peć na drva. Ta prostorija služi kao zimska soba. Uskoro, nakon uredenja okoliša, svečano će se otvoriti prošrena kuća.



Komemoracija u spomen na Slobodana Ravlića na biokovskoj cesti



Planinarska kuća »Pod Svetim Jurom«

Jedna je skupina iskoristila dan za izlet preko Borovca i Žliba, te završila u Velikom Brdu. Desetak planinara uputilo se od kuće pod Svetim Jurom preko Štropca u Veliko Brdo, a treća je skupina krenula putom koji vodi preko Vošca u selo Makar iznad Makarske. Ostali sudionici pohoda vratili su se u Makarsku organiziranim prijevozom.

Memorijalni zimski pohod na Biokovo iz godine u godinu okuplja sve veći broj mlađih planinara. Pozivamo i vas da nam se pridružite u siječnju sljedeće godine. Možete nam se pridružiti već u svibnju, u sklopu već poznate akcije za pripremu turističke sezone, pod nazivom »Pozdrav ljetu«.

Maksimiljan Babić

HIMALAJKE U GOSPIĆU

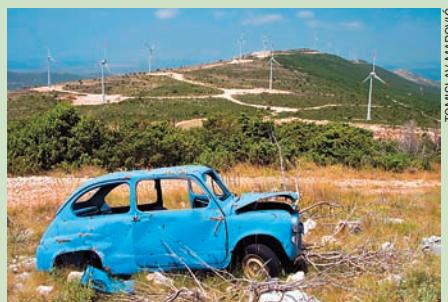
Pred 300 planinara i gradana Gospića pet sudionica Prve ženske himalajske ekspedicije »Cho Oyu 2007.« i vođa ekspedicije Darko Berljak prikazali su slike s povijesnog uspona na šesti vrh po visini u svijetu. Izvanrednom prezentacijom sudionici ekspedicije oduševili su Gospićane, koji su im se odužili burnim pljeskom na kraju prezentacije.

FOTONATJEČAJ »EKO ŠOK«

Uredništvo »Hrvatskog planinara« provedlo je ocjenjivanje slika pristiglih na fotonatječaj koji je početkom zime objavljen u časopisu, a rezultate ćemo objaviti u sljedećem broju. U idućim brojevima objavit ćemo i najljepše slike i na taj način obradovati i njihove autore i naše čitatelje. Pristiglo je puno atraktivnih slika i njihovo pregledavanje bio je pravi užitak za oči.

Planinarima-fotografima možemo preporučiti i sudjelovanje u foto-natječaju koji pod naslovom »Eko šok« organizira revija »Auto blic«, uz suradnju »Renaulta Hrvatska« i »C.I.O.S.-a. Na natječaju mogu sudjelovati slike koje prikazuju u prirodu odbačene automobilske olupine. Slike se mogu poslati do 1. svibnja na adresu Auto blica ili u foto Badrov u Zagrebu, a pobjednici će biti proglašeni 5. lipnja, na Svjetski dan zaštite okoliša. Najbolje fotografije bit će izložene u Cro Art foto klubu u Zagrebu, a njihovi autori osvojiti će vrijedne nagrade. No najvrednija nagrada bit će uklanjanje odbačenih olupina iz prirode – kako ih više nitko ne bi mogao snimiti. Prošle godine na natječaju je pobijedio planinarski fotograf Tomislav Marković, član HPD »Pliva« fotografijom napuštenog plavog fića na Trtru kod Šibenika. Pokretač natječaja je poznati panoramski fotograf Romeo Ibršević, član HPD-a »Željezničar« iz Zagreba, čijom inicijativom je iz najljepših kutaka prirode uklonjeno već nekoliko tisuća odbačenih automobilskih olupina.

Alan Čaplar



Pobjednička fotografija Tomislava Markovića s prošlogodišnjeg natječaja (Trtar)



Himalajke su oduševile Gospicane

Uz Darka Berljaka, slike su komentirale Marija Maćesić, Jana Mijailović, Paula Kovač, Jelena Dabić i Milena Šijan.

Planinarsko društvo »Željezničar« koje je organiziralo prezentaciju, nakon održane godišnje skupštine nagrađilo je hrabre himalajke buketima cvijeća i prigodnom tortom, grad Gospic posebnim poklonom, a poznati akademski slikar Stipe Golac, umjetničkom slikom i knjigama svojih aforizama. U cijelovečernjem programu u najvećem gospičkom hotelu »Ana«, nastupilo je sedam dalmatinskih klapa s područja Zadra i domaće Kulturno umjetničko društvo »Dr Ante Starčević«. Zanimljiva je bila i prezentacija načelnika općine Lovinac Hrvoja Račića, koji je nazočne upoznao s projektom »Cjelogodišnji planinski turizam Sveti brdo«. Posebnu potporu projektu javno su izrazili planinari Gospica i Obrtničke komore Ličko-senjske županije koji za napačeni i siromašni lički kraj život znači. Ujedno su izrazili nezadovoljstvo pokušajima osporavanja projekta zbog navodnog devastiranja Velebita i takve uputili na iskustva drugih planinskih zemalja u Europi i svijetu. Isto tako predlažu da se »kabinetski dušebržnici« upoznaju s projektom koji nisu ni vidjeli, a već ga želete rušiti, te dođu živjeti u perspektivnu Ličko-senjsku županiju i pomognu u dalnjem razvoju.

Tomislav Čanić

JUBILARNI 25. PAPUČKI JAGLACI

Ovogodišnji »Papučki jaglaci« održat će se u nedjelju 9. ožujka. Okupljanje planinara bit će kod doma »Lapjak« do 9 sati i 15 minuta, a nakon pozdravnih riječi domaćina, krenut će se na Papuk. Autobusi s izletnicima trebaju se parkirati kod župne crkve, a osobna vozila na parkiralištima kod bazena i kod crkve. Planinarske izlete po Papuku vodit će društveni

vodiči iz HPD-a »Sokolovac 1898«. U 13 sati predviđen je ručak i potom društvena veselica. Bonove za ručak svi će zainteresirani moći nabaviti u Velikoj.

Uz to što se »Papučki jaglaci« održavaju 25. put, bit će jubilarni i po tome što se ove godine navršava 110. obljetnica planinarstva u Požegi.

HPD »Sokolovac«, Požega

DAN PLANINARA DALMACIJE 2008.

Ovogodišnji Dan planinara Dalmacije obilježiti će se 10. i 11. svibnja 2008. na poluotoku Pelješcu. Organizator i domaćin je PD »Sveti Ilij« iz Orebica. Sudionici će se okupiti i smjestiti u autokampu »Perna« kod hotela Komodor u Perni kraj Orebica. Prvoga dana planira se obilazak Franjevačkog samostana, muzeja i kapetanskog groblja te svečano otvaranje i druženje planinara uz igre, koncert i veselicu. U nedjelju su planirani usponi dvjema varijantama na Svetog Iliju (961 m) te zajednički ručak. Susret će se održati u kampu neposredno uz more o čemu će planinari biti pravovremeno izviješteni. Detaljnije informacije bit će dostupne na <http://svilija98.blog.hr>. Za sve informacije planinari se mogu javiti i Ivici Trojanoviću na broj 098/565-087 ili Ivici Židiću na broj 098/285-226. Dobrodošli!

Ivica Trojanović

WWW.IZFOTELJE.COM
WEB DUĆAN 0-24 SEDAM DANA U TJEDNU
WWW.IZFOTELJE.COM
Ne gubite vrijeme od boravka u prirodi. Što vam treba naručujte u bilo koje vrijeme, u udobnosti vlastitog doma uz šalicu omiljenog napitka.
NOĆNI MONOKULARI DALEKOZORI
Više informacija na WWW.LAPIS-PLUS.HR ili WWW.IZFOTELJE.COM
LAPIS PLUS Veliki izbor
WWW.LAPIS-PLUS.HR odjeće, obuće, torbi, ruksaka, noževa, kompasa, dalekozora
TEL:01/4668-785

YUKON PRO-LUX FAST AIM SIMMONS WEAVER Raco IP BlackBird®
Hrvatski PLANINAR 3, 2008

KALENDAR AKCIJA

5. - 10. 3.	Put zdravlja - otočni put mirisa i boja Osorščica na Lošinju	PK 'Osorščica', Mali Lošinj Bolto Gaberšek, 098/403-469 Marčela Badurina, marcela.badurina@jadranka.t-com.hr
9. 3.	Proljetni izlet u Sijaset Senj - pl. kuća "Sijaset"	PD 'Zavižan', Senj Ana Lopac, 098/97-08-873
9. 3.	Papučki jaglaci Papuk: Velika	HPD 'Sokolovac 1898', Požega
12. 3.	Susret povodom Dana sv. Bernarda Medvednica	PD 'Grohot', Marija Bistrica
16. 3.	Izlet romarskim putom Belec - M. Bistrica Belec - Marija Bistrica	HPD 'Belegrad', Belec Verica Havočić, 098/16-09-056 Katica Bucifal, 049/460-135
22. 3.	Proljetni uspon na Oštru Oštra	PD 'Željezničar', Gospic Tomislav Čanić, 053/574-065, 098/96-10-042
22. - 24. 3.	Proljetna svitanja Pomena - Saplunara	PD 'Mlijet', Govedari Marin Perković, 098/470-469, marin.perkovic1@du.t-com.hr
24. 3.	Druženje u planinarskoj kući 'Ćićo' Rupići, Trtar	HPD 'Kamenar', Šibenik Višnja Vranković, 022/216-165, 091/58-80-025
24. 3.	Dan Varaždinske obilaznice Čevo - Pusta Bela - Ledinec	HPD 'Dugi vrh', Varaždin Željko Horvatić, 091/51-72-043 Ivan Šoltić, 091/72-48-118, 042/310-124
2. - 7. 4.	Stazama Sv. Gaudencija Osorščica na Lošinju	PK 'Osorščica', Mali Lošinj Bolto Gaberšek, 098/403-469 Marčela Badurina, marcela.badurina@jadranka.t-com.hr
5. - 12. 4.	20. obljetnica PK 'Osorščica' Osorščica na Lošinju, Mali Lošinj	PK 'Osorščica', Mali Lošinj Bolto Gaberšek, 098/403-469 Marčela Badurina, marcela.badurina@jadranka.t-com.hr
6. 4.	Memorijalni uspon na Stražišće Obod - Stražišće	HPD 'Dubrovnik', Dubrovnik
8. 4. - 3. 6.	Planinarska škola HPD 'Zagreb-Matica' HPD 'Zagreb-Matica', Zagreb	HPD 'Zagreb-Matica', Zagreb Bruno Šibl, 098/237-566
13. 4.	Izlet po Pazinskom planinarskom putu Borut - izvor Pazinčice - Lesiščina - Planik - Korita - Lupogl	PD 'Pazinka', Pazin Giovanni Sirotti, 052/621-257, 098/254-183
13. 4.	Dragojlin pohod na Okić Samoborsko gorje: Okić (uz 165. godišnjicu prvog alpinističkog uspona u Hrvatskoj)	HPD 'Željezničar', Zagreb
13. 4.	Pohod 'Tragom prvog izleta HPD Sisak' Hrastovička gora	HPD 'Sisak', Sisak Nedjeljko Balog, 098/257-050 V. Žarković, 098/17-95-220, vlasta.zarkovic@sk.t-com.hr
13. 4.	Dan PD »Malačka« Planinarska kuća »Malačka«	HPD 'Malačka - Donja Kaštela', Kaštel Stari
14. 4. - 2. 6.	Alpinistička škola HPD 'Zagreb-Matica' HPD 'Zagreb-Matica', Zagreb	HPD 'Zagreb-Matica', Zagreb Iris Bostjančić, 091/51-63-135
14. 4.	Proljetni pohod Vinica Martinščak pl. kuća 'Mladen Polović', Vinica - Martinščak	HPD 'Vinica', Duga Resa Antun Goldašić, 099/40-40-743 Moric Vahtarić, moric.vahtaric@ka.t-com.hr



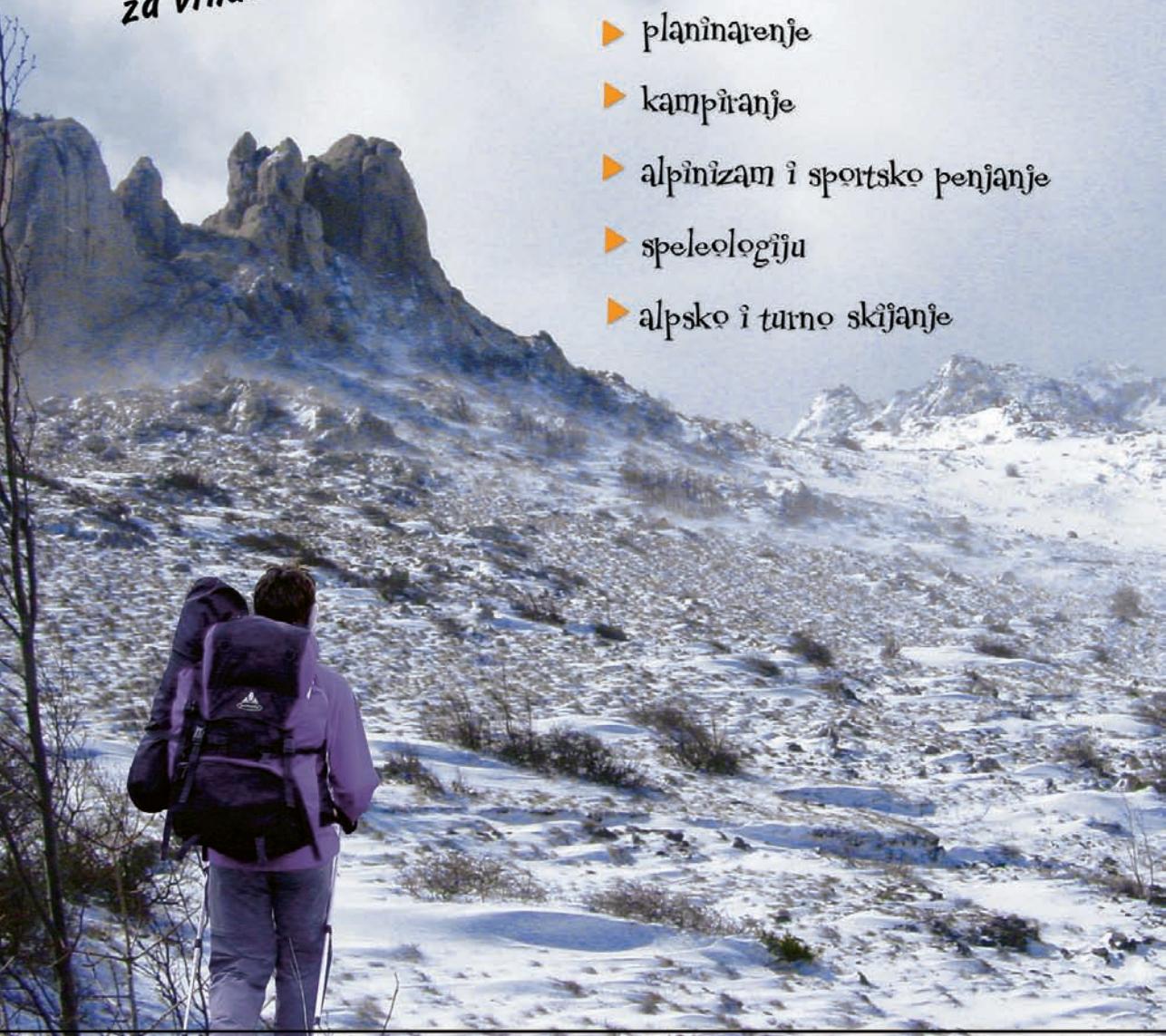
Vrhunac
outdoor oprema

Zagreb: Vlaška 78, tel: +385 1 4572 323,
Rijeka: Janeza trdine 9, tel: +385 51 315001


Pro Montana

e-mail: vrhunac@vrhunac.hr
www.vrhunac.hr

*Vrhunska oprema
za vrhunske rezultate!*



OPREMA ZA AKTIVAN BORAVAK U PRIRODI:

- ▶ planinarenje
- ▶ kampiranje
- ▶ alpinizam i sportsko penjanje
- ▶ speleologiju
- ▶ alpsko i turno skijanje

Članovima HPS-a na gotovinsko plaćanje odobravamo popust **-10%**
a na jednokratno plaćanje karticama **-5%**